

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۴۱): بخش کشاورزی و منابع طبیعی

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۲۰۵۱۰

کد موضوعی: ۲۵۰

دوره دوازدهم - سال اول

ثبت ۲۶۰

عنوان گزارش: بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۴۱): بخش کشاورزی و منابع طبیعی

نوع گزارش: طرح / لایحه ■، نظارتی □، راهبردی □

نام دفتر: مطالعات زیربنایی (گروه کشاورزی و توسعه روستایی)

تهیه و تدوین کننده: پژمان اعلائی بروجنی (گروه کشاورزی و توسعه روستایی)

مدیر مطالعه: حجت ورمزیاری

ناظران علمی: محمدحسن معادی رودسری، حبیب‌اله ظفریان ریگی

اظهار نظر کننده: امین‌اله پاک‌نژاد (دفتر مطالعات حقوقی)

ویراستار ادبی: اکرم وحدانی‌فر

صفحه آرا: آذر مهمان‌نواز نوروزمحلله

واژه‌های کلیدی:

۱. کشاورزی

۲. منابع طبیعی

۳. بودجه

۴. برنامه‌ریزی

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۱۱/۲۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۱۸

به نام خدا فهرست مطالب

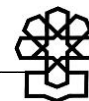
۱	چکیده
۱	خلاصه مدیریتی
۴	۱. مقدمه
۴	۲. اعتبارات فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار
۶	۳. اعتبارات دستگاه‌های اجرایی تابعه وزارت جهاد کشاورزی
۹	۴. اعتبارات برنامه‌های بخش کشاورزی و منابع طبیعی
۱۰	۵. درآمدهای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی
۱۳	۶. بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی
۱۶	۷. انطباق لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با احکام برنامه هفتم پیشرفت
۲۲	۸. نتیجه‌گیری و پیشنهادها
۲۶	۹. پیوست‌ها
۳۰	منابع و مآخذ

فهرست جداول

۵	۱. اعتبارات فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۵	۲. اعتبارات فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار در مقایسه با امور اقتصادی و کل امور ۱۰گانه
۱۱	۳. درآمدهای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه (میلیون ریال)
۱۳	۴. هزینه‌های شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی و بانک کشاورزی
۱۶	۵. هزینه‌های شرکت‌های دولتی تأمین‌کننده کالاهای اساسی کشاورزی
۱۷	۶. اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی براساس برنامه‌های اجرایی
۱۸	۷. اهداف کمی برنامه‌های اجرایی مرتبط با وزارت جهاد کشاورزی
۱۹	۸. اعتبارات مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی در تبصره «۱۴» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۲۰	۹. انطباق لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با برنامه هفتم پیشرفت در خصوص برخی از مهم‌ترین تکالیف مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی
۲۶	جدول ۱ پیوست. اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذیل وزارت جهاد کشاورزی
۲۷	جدول ۲ پیوست. اعتبارات برآوردی برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

فهرست شکل‌ها

۷	۱. نمودار اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۸	۲. نمودار اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۹	۳. نمودار اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌های بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۱۰	۴. نمودار اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برنامه‌های بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۱۱	۵. نمودار سهم درآمدهای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، بدون لحاظ درآمد پیش‌بینی شده برای شرکت بازرگانی دولتی ایران
۱۵	۶. نمودار هزینه‌های شرکت‌های دولتی تأمین‌کننده کالاهای اساسی در مقایسه با سایر شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۴۱): بخش کشاورزی و منابع طبیعی

چکیده

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور در بخش کشاورزی و منابع طبیعی نشان داد که سهم این بخش از کل اعتبارات ملی، چه در قالب اعتبارات «فصل کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری و شکار» و چه در قالب اعتبارات «وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه»، نسبت به مقادیر مصوب سال ۱۴۰۳ کاهش یافته است. همچون سال‌های گذشته، بیشترین اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی تابعه وزارت جهاد کشاورزی برای «سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی» و بیشترین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای «سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور» منظور شده است. از لحاظ برنامه‌های مرتبط با این بخش نیز برنامه «پژوهش‌های علمی، فناوری و فن‌آفرینی» دارای بیشترین اعتبارات هزینه‌ای و برنامه «توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی» دارای بیشترین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هستند. بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی نیز در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ افزایش ۱۳/۵ درصدی را نسبت به مقادیر مصوب سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد. همچنین بررسی ردیف‌های اعتباری لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان داد، تغییر ساختاری چندانی در این لایحه، متناسب با اهداف برنامه هفتم پیشرفت صورت نگرفته است و حتی برای تعداد قابل توجهی از احکام برنامه هفتم پیشرفت، از جمله کاهش سهم محصولات دارای آلاینده‌های غیرمجاز از محصولات پرمصرف، کاهش واردات نهاده‌های دامی تراریخته، کشت ارقام مقاوم به خشکی و شوری و توسعه روش‌های شورورزی در مناطق مستعد ساحلی کشور، ردیف اعتباری دارای ارتباط آشکار در این لایحه وجود ندارد. بنابراین پیشنهادهایی در قالب تغییر عنوان، جابه‌جایی یا ایجاد ردیف‌های اعتباری جدید به منظور افزایش هم‌راستایی با احکام برنامه هفتم پیشرفت در بخش کشاورزی و منابع طبیعی مطرح شد.

خلاصه مدیریتی

مسئله اصلی

در این گزارش، بخش دوم از لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، حاوی جداول منابع و مصارف مرتبط با امور، فصول و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی بررسی شد. در این لایحه اعتبار ۲۹۲ هزار میلیارد ریالی برای فصل کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری و شکار در نظر گرفته شده است که نسبت به مقدار مصوب برای فصل مذکور در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور افزایش ۳۰ درصدی نشان می‌دهد. با وجود این، سهم فصل

کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری و شکار از امور ۱۰ گانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به مقدار مصوب در سال ۱۴۰۳، کاهش ۰/۲۳ درصدی نشان می‌دهد که این کاهش برای اعتبارات هزینه‌ای ۰/۰۲ درصد و برای اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای ۱/۶۶ درصد است.

نقاط قوت و ضعف لایحه

یکی از مهم‌ترین نقاط قوت بخش دوم از لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، افزایش شفافیت در ارائه جداول اعتبارات نسبت به لویح بودجه سال‌های اخیر است. البته نقطه ضعف لایحه در عدم ارائه ردیف‌های اعتباری هزینه‌ای به تفکیک طرح‌های منظور شده برای دستگاه‌های اجرایی همچنان پابرجاست. نکته اینجاست که این اعتبارات پیش‌تر در قالب پیوست شماره ۴ لویح بودجه منتشر می‌شد؛ ولی از سال ۱۴۰۰ (لایحه بودجه سال ۱۴۰۱) به بعد این روند متوقف شد و از این‌رو بررسی ردیف‌های اعتباری هزینه‌ای پیش‌بینی‌شده برای دستگاه‌های اجرایی براساس سنجه‌های کمی مقدور نیست. از طرفی، تنظیم ردیف‌های اعتباری براساس کلیشه‌های بودجه‌نویسی سال‌های گذشته و عدم اصلاح آنها منطبق با تکالیف برنامه هفتم پیشرفت، از دیگر نقاط ضعف بخش دوم از لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ است؛ به عبارتی با وجود تغییر قابل توجه برنامه هفتم پیشرفت نسبت به برنامه ششم توسعه، ولی لایحه بودجه ۱۴۰۴ تغییر ساختاری در راستای تحقق اهداف برنامه هفتم پیشرفت ندارد؛ به طوری که حتی برای تعدادی از احکام برنامه هفتم پیشرفت، از جمله کاهش سهم محصولات دارای آلاینده‌های غیرمجاز از محصولات پرمصرف، کاهش واردات نهاده‌های دامی تراریخته، کشت ارقام مقاوم به خشکی و شوری و توسعه روش‌های شورورزی در مناطق مستعد ساحلی کشور، پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت بازار به منظور جبران هزینه تحمیلی ناشی از مداخلات دولت در بازار از طریق قیمت‌گذاری تکلیفی و اختصاص بخشی از اعتبارات مصوب سالیانه سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت به ارتقای اصول پیشگیری در سطح جامعه از طریق تغذیه سالم ردیف اعتباری دارای ارتباط آشکار در این لایحه وجود ندارد.

در خصوص اعتبارات پیش‌بینی شده برای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه نیز می‌توان گفت روال سابق در پیش‌بینی اعتبارات به قوت خود باقی است و کماکان بیشترین اعتبارات هزینه‌ای برای «سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی» منظور شده است؛ در حالی که در نبود سنجه‌های عملکردی برای ارزیابی هزینه‌کرد این اعتبارات، نمی‌توان انتظار تحول مشخصی در توسعه کشاورزی دانش‌بنیان داشت. **بودجه‌های منظور شده برای شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی نیز همانند سال‌های گذشته بیشتر معطوف به واردات نهاده‌ها و محصولات کشاورزی توسط این شرکت‌هاست**، به طوری که ۷۴ درصد از مجموع بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی برای سه شرکت وارده‌کننده این اقلام، شامل «شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران»، «شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور» و «شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی» و در قالب برنامه «مدیریت خرید محصولات اساسی کشاورزی» منظور شده است؛ گفتنی است، این مبلغ نزدیک به هجده برابر اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای پیش‌بینی شده برای فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ است که چنین رویکردی با تکالیف اسناد بالادستی در زمینه تقویت تولید داخلی محصولات راهبردی

کشاورزی و کاهش وابستگی به واردات این اقلام در تعارض است.

پیشنهادهای مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

همان‌گونه که اشاره شد، یکی از مهم‌ترین ایرادات وارده بر بخش دوم از لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش کشاورزی و منابع طبیعی، عدم انطباق آن با بخش قابل توجهی از تکالیف قانون برنامه هفتم پیشرفت است. از این رو پیشنهادهای اصلاحی به شرح زیر ارائه شد:

• تفکیک ردیف اعتباری «حمایت از ارتقای ضریب خوداتکایی در تولید محصولات راهبردی کشاورزی» به دو ردیف با عنوان‌های «حمایت از ارتقای ضریب خودکفایی در تولید محصولات راهبردی گندم، جو، برنج، حبوبات، گوشت قرمز و سفید و شکر» و «حمایت از ارتقای ضریب خودکفایی در تولید محصولات راهبردی ذرت و دانه‌های روغنی»؛

• اصلاح عنوان برنامه «پایش و کنترل آفات و بیماری‌های گیاهی و ارتقاء سلامت و بهداشت محصولات کشاورزی» به «پایش و کنترل آفات و بیماری‌های گیاهی و تدوین برنامه جامع ارتقای سلامت و ایمنی غذایی کشور» و تعریف طرح‌های «ارتقای زیرساخت‌های ارزیابی خطر»، «ارتقای نظام بازرسی و نظارت بر ایمنی مواد غذایی»، «تقویت زیرساخت‌های سلامت و ایمنی غذایی»، «شناسه‌گذاری محصولات کشاورزی» و «توانمندسازی کشاورزان در زمینه تولید محصولات سالم گواهی شده و ارگانیک» ذیل آن؛

• اصلاح عنوان ردیف اعتباری «حفظ و حراست از منابع ژنی، هویتی و اصلاح نژاد دام و طیور و مرغ لاین» به «حفظ و حراست از منابع ژنی (وراثتی)، هویتی و اصلاح نژاد دام و طیور و افزایش سهم مرغ لاین آری و مرغ سبزی در بازار مرغ گوشتی»؛

• ایجاد ردیف اعتباری جدیدی با عنوان «جبران هزینه‌های ناشی از مداخلات دولت در قیمت‌گذاری تکلیفی محصولات کشاورزی» ذیل برنامه تنظیم بازار داخلی محصولات کشاورزی؛

• اصلاح عنوان ردیف «تدوین برنامه اصلاح الگوی کشت و معیارهای فنی تولید محصولات ارگانیک و سالم» به «تدوین الگوی کشت براساس کشت مترکم محصولات راهبردی در دشت‌های حاصلخیز و مستعد و توسعه کشت محصولات ارگانیک (زیستی)»؛

• اصلاح عنوان طرح «استقرار سامانه‌های اطلاعات تولید، عرضه و فرآوری، هوشمندسازی و ترویج کشاورزی» به «استقرار سامانه موضوع جزء «۴» از بند «ح» ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت و هوشمندسازی خدمات ترویج کشاورزی»؛

• اختصاص بخشی از اعتبارات سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت به فعالیت‌های مرتبط با کاهش واردات نهاده‌های دامی تراریخته؛

• اختصاص بخشی از اعتبارات مربوط به ردیف «کمک به اقتصاد و توسعه زیربنای روستایی» به فعالیت‌های مرتبط با توسعه خوشه‌های صادراتی کشاورزی با رویکرد انتفاع مستقیم کشاورزان از ارزش افزوده صادرات محصولات.

۱. مقدمه

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور به‌عنوان دومین برش سالیانه از برنامه هفتم پیشرفت، در دو مرحله تقدیم مجلس شورای اسلامی شد [۱]. در مرحله اول، ماده‌واحد و سقف منابع عمومی دولت و مفروضات منابع و مصارف به تصویب رسید که در آن احکام مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی در تبصره «۷» و به‌طور ویژه در بندهای «الف»، «ب»، «ج» و «چ» این تبصره جای‌گذاری شده بودند. مهم‌ترین موضوعات مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی در ماده‌واحد مصوب بودجه سال ۱۴۰۴ عبارت‌اند از: توسعه سامانه‌های نوین آبیاری؛ اخذ حق‌النظاره از چاه‌های آب کشاورزی؛ استفاده از منابع صندوق توسعه ملی به‌منظور اجرای طرح‌های عمرانی آب و خاک و آبیاری نوین در مزرعه، آبخیزداری، آبخوان‌داری و لای‌روبی و احیای قنوت و آب‌بندان‌ها و احداث و تکمیل جاده‌های بین مزارع و اجرای فصول ۷ و ۸ قانون برنامه هفتم پیشرفت به‌منظور امنیت غذایی و ارتقای بهره‌وری تولید محصولات کشاورزی و نظام یکپارچه منابع آب و ارزش‌افزایی و ارزش‌گذاری اموال غیرمنقول مازاد وزارت جهاد کشاورزی.

در بخش دوم از لایحه بودجه نیز منابع و مصارف بودجه سال ۱۴۰۴ به تفکیک امور ۱۰گانه، فصول، برنامه‌ها، دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌های دولتی درج شده است. در این گزارش، تصویری از اعتبارات پیش‌بینی شده برای بخش کشاورزی و منابع طبیعی در هفت بخش ارائه شده است. در ابتدا اعتبارات برآورد شده برای «فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار» در سال ۱۴۰۴ به تفکیک هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای و در مقایسه با اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۳ بررسی شد. سپس اعتبارات دستگاه‌های اجرایی تابعه وزارت جهاد کشاورزی و در ادامه اعتبارات برنامه‌های مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی ارزیابی شد. درآمدهای برآورد شده برای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی و مقایسه آن با درآمدهای سال ۱۴۰۳ این دستگاه‌ها در بخش بعدی گزارش بررسی شده است. در ادامه به تحلیل جزئیات بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی با تأکید بر بودجه شرکت‌های واردکننده کالاهای اساسی کشاورزی پرداخته و در پایان میزان انطباق لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با احکام برنامه هفتم پیشرفت بررسی و براساس آن پیشنهادهایی برای اصلاح ردیف‌های اعتباری در راستای افزایش این انطباق درج شده است.

۲. اعتبارات فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار

«فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار»، که در قوانین بودجه سال‌های گذشته با عنوان «فصل کشاورزی و منابع طبیعی» نام‌گذاری شده بود، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور دارای اعتبار ۲۹۲,۵۴۱ میلیارد ریالی است که ۷۷ درصد آن را اعتبارات عمومی، ۱۶ درصد را اعتبارات متفرقه و ۷ درصد را اعتبارات اختصاصی تشکیل می‌دهد. اعتبارات هزینه‌ای این فصل ۹۶,۴۲۱ میلیارد ریال و اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای آن ۱۹۶,۱۱۹ میلیارد ریال برآورد شده است (جدول ۱). با توجه به توزیع اعتبارات عمومی، متفرقه و اختصاصی فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار در جدول ۱ می‌توان دریافت که بخش عمده‌ای (۹۲ درصد) از اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای این فصل را اعتبارات عمومی تشکیل می‌دهد؛ درحالی‌که این سهم برای اعتبارات هزینه‌ای فقط ۴۶ درصد است.

جدول ۱. اعتبارات فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ (میلیون ریال) [۱]

اعتبارات	عمومی	متفرقه	اختصاصی	جمع
هزینه‌های	۴۴,۶۴۹,۷۲۴	۳۱,۸۲۱,۶۰۰	۱۹,۹۵۰,۰۰۰	۹۶,۴۲۱,۳۲۴
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۸۰,۴۴۰,۴۱۰	۱۵,۵۵۹,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰	۱۹۶,۱۱۹,۴۱۰
مجموع	۲۲۵,۰۹۰,۱۳۴	۴۷,۳۸۰,۶۰۰	۲۰,۰۷۰,۰۰۰	۲۹۲,۵۴۰,۷۳۴

مجموع اعتبارات فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به مقادیر مصوب در سال ۱۴۰۳، رشد ۳۰ درصدی یافته است. گفتنی است، رشد اعتبارات امور اقتصادی و امور ۱۰ گانه در لایحه بودجه ۱۴۰۴ نسبت به مقادیر مصوب سال ۱۴۰۳، به ترتیب ۹۷ و ۶۱ درصد بوده است و این موضوع نشانگر عدم رشد متناسب اعتبارات فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار است؛ کماینکه سهم این فصل از کل اعتبارات امور اقتصادی از ۱۷/۰۷ درصد در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ به ۱۱/۲۴ درصد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کاهش یافته و به همین ترتیب سهم فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار از بودجه مصوب امور ۱۰ گانه نیز از ۱/۱۷ درصد در سال ۱۴۰۳، به ۰/۹۴ درصد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کاهش یافته است (جدول ۲).

اعتبارات هزینه‌های فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به مقادیر مصوب سال ۱۴۰۳، به میزان ۵۳/۸۸ درصد و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، ۲۰/۷۸ درصد افزایش داشته‌اند. کاهش سهم اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل کشاورزی و منابع طبیعی از اعتبارات متناظر در امور اقتصادی و همچنین امور ۱۰ گانه ظرف یک سال اخیر در جدول ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۲. اعتبارات فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار

(میلیون ریال) [۱]

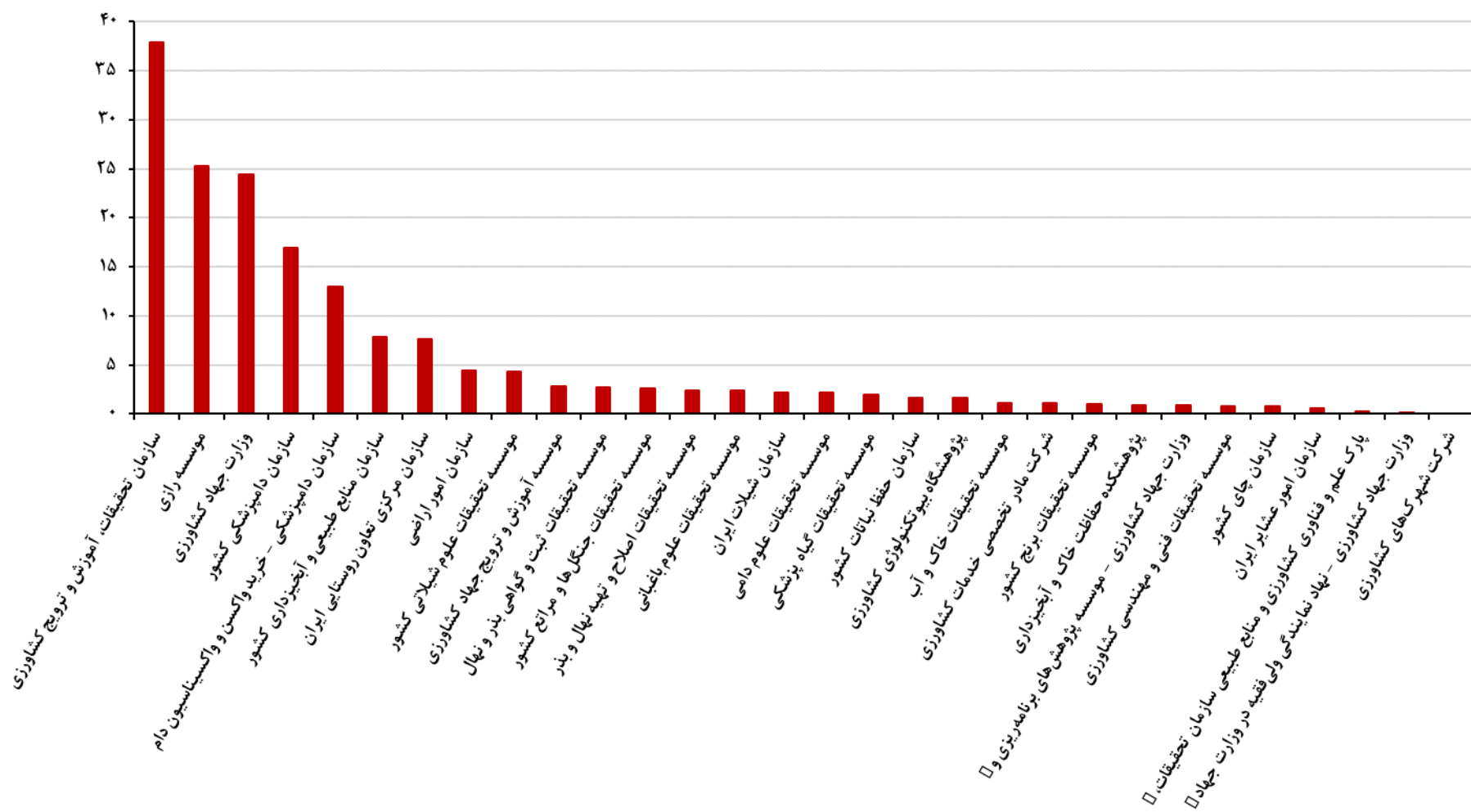
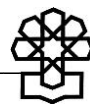
در مقایسه با امور اقتصادی و کل امور ۱۰ گانه

تغییرات اعتبارات	سهم از بودجه برآوردی ۱۴۰۴ به اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۳	سهم از بودجه برآوردی امور اقتصادی در سال ۱۴۰۴	اعتبار برآوردی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	سهم از بودجه مصوب امور ۱۰ گانه در سال ۱۴۰۳	سهم از بودجه مصوب امور اقتصادی در سال ۱۴۰۳	اعتبار مصوب در قانون بودجه سال ۱۴۰۳	شرح	
۵۳/۸۸	۰/۳۶	۱۰/۹۴	۹۶,۴۲۱,۳۲۴	۰/۳۸	۲۱/۸۲	۶۲,۶۶۰,۵۳۲	فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار	هزینه‌ای
۲۰۶/۹۹	۳/۲۹	۱۰۰/۰۰	۸۸۱,۵۹۶,۷۹۲	۱/۷۲	۱۰۰/۰۰	۲۸۷,۱۷۶,۰۵۰	امور اقتصادی	
۶۰/۳۴		۲۶,۷۷۷,۹۹۳,۶۷۸				۱۶,۷۰۰,۲۸۲,۴۶۵	امور ده‌گانه	
۲۰/۷۸	۴/۶۲	۱۱/۴۰	۱۹۶,۱۱۹,۴۱۰	۶/۲۸	۱۵/۷۵	۱۶۲,۳۷۸,۹۹۱	فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای
۶۶/۸۷	۴۰/۵۰	۱۰۰/۰۰	۱,۷۲۰,۰۸۲,۳۸۸	۳۹/۸۹	۱۰۰/۰۰	۱,۰۳۰,۸۰۹,۱۲۷	امور اقتصادی	
۶۴/۳۲		۴,۲۴۶,۶۲۴,۲۷۶				۲,۵۸۴,۴۱۱,۴۸۲	امور ده‌گانه	
۳۰/۰۰	۰/۹۴	۱۱/۲۴	۲۹۲,۵۴۰,۷۳۴	۱/۱۷	۱۷/۰۷	۲۲۵,۰۳۹,۵۲۳	فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار	جمع
۹۷/۴۰	۸/۳۹	۱۰۰/۰۰	۲,۶۰۱,۶۷۹,۱۸۰	۶/۸۳	۱۰۰/۰۰	۱,۳۱۷,۹۸۵,۱۷۷	امور اقتصادی	
۶۰/۸۸		۳۱,۰۲۴,۶۱۷,۹۵۴				۱۹,۲۸۴,۶۹۳,۹۴۷	امور ده‌گانه	

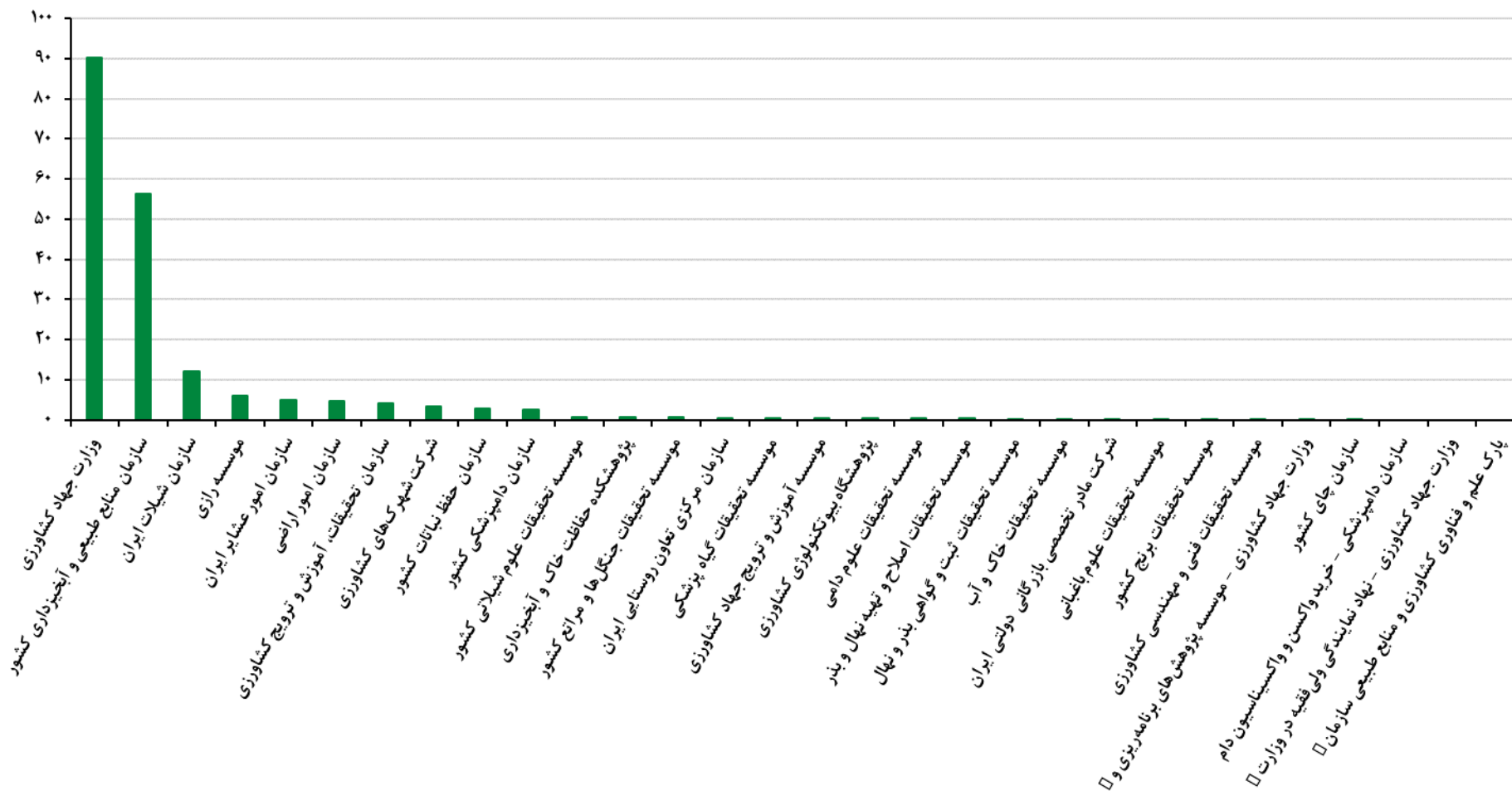
۳. اعتبارات دستگاه‌های اجرایی تابعه وزارت جهاد کشاورزی

مجموع کل اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه برای سال ۱۴۰۴، مبلغ ۳۶۴،۰۴۲ میلیارد ریال برآورد شده که نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۳، معادل ۲۵/۵۷ درصد افزایش یافته است. رشد اعتبارات هزینه‌ای عمومی این وزارتخانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به مقادیر مصوب سال ۱۴۰۳، برابر با ۲۵/۸۲ درصد و رشد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، ۲۱/۶۸ درصد منظور شده است.

سهم اعتبارات برآورد شده هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای عمومی و مجموع اعتبارات برای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه در سال ۱۴۰۴ از بودجه کل دستگاه‌های اجرایی به ترتیب ۰/۵۸، ۴/۷۴ و ۱/۱۷ درصد است. این سهم‌ها در اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۳ وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه به ترتیب برابر با ۰/۶۳، ۵/۸۶ و ۱/۳۲ درصد بوده است. به عبارتی، سهم اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مجموع اعتبارات این وزارتخانه و دستگاه‌های تابعه آن از اعتبارات کل دستگاه‌های اجرایی، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کاهش داشته است. توزیع اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که بیشترین اعتبارات هزینه‌ای با ۲۲/۰۷ درصد مربوط به «سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی» است. همچنین بیشترین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های ذیل دستگاه اصلی سیاستگذار در بخش کشاورزی و منابع طبیعی به ترتیب مربوط به «وزارت جهاد کشاورزی» با ۵۵/۸۱ درصد و «سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور» با ۲۵/۵۱ درصد است (جدول ۱ پیوست، شکل ۱ و شکل ۲).

شکل ۱. نمودار اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ (میلیارد ریال) [۱]

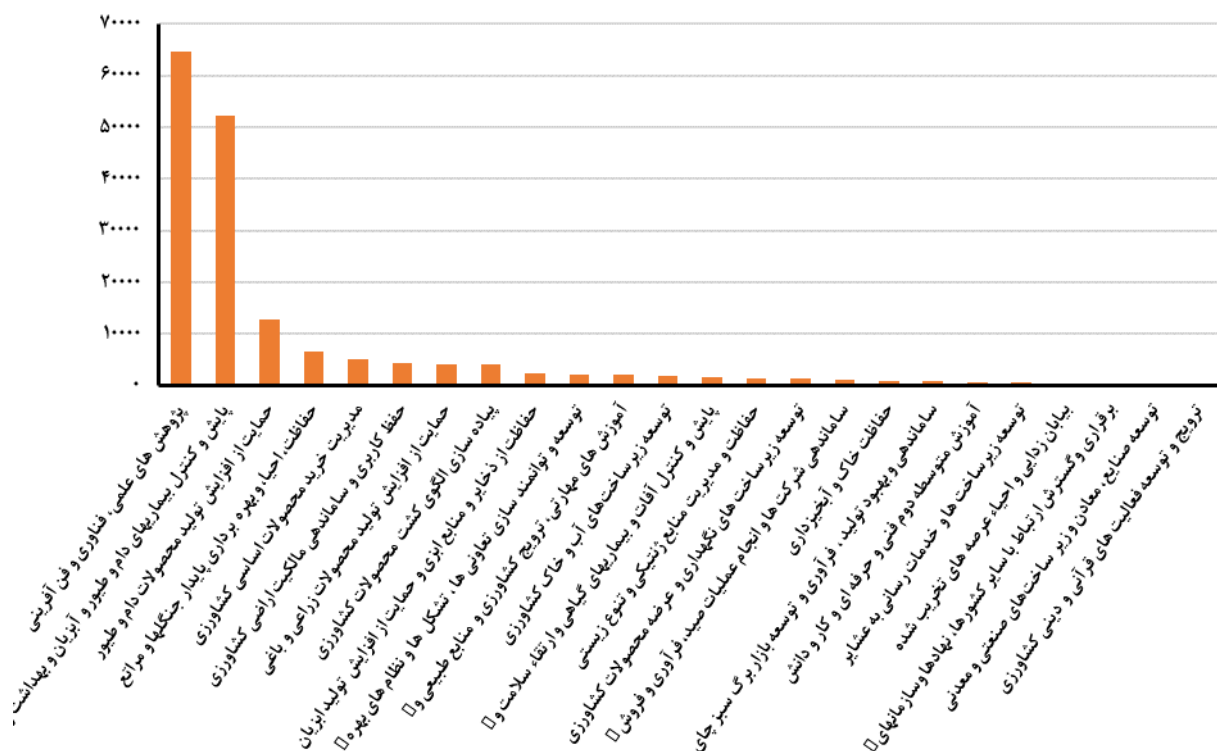

شکل ۲. نمودار اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ (میلیارد ریال) [۱]

۴. اعتبارات برنامه‌های بخش کشاورزی و منابع طبیعی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، تعداد ۲۹ برنامه ذیل وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه تعریف شده است. اعتبارات پیش‌بینی شده برای هر برنامه، نشان‌دهنده میزان اهمیت آن برنامه برای سیاستگذاران و برنامه‌ریزان در راستای دستیابی به اهداف بخش است. بیشترین سهم از اعتبارات هزینه‌ای برای «برنامه پژوهش‌های علمی، فناوری و فن‌آفرینی» و بیشترین سهم از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای «برنامه توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی» برآورد شده است (شکل ۳، شکل ۴ و جدول پیوست). گفتنی است، نکته‌ای که با بررسی ارقام اعتبارات برنامه‌های بخش کشاورزی و منابع طبیعی می‌توان دریافت و در شکل ۳ و شکل ۴ نیز مشهود است، عدم توزیع متوازن اعتبارات بین برنامه‌ها در هر دو بخش اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای است. به‌عنوان مثال، برخی از ردیف‌ها مانند توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی، سهم بالایی از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی دارند؛ درحالی‌که اعتبارات کافی برای موضوعات مهمی همچون توسعه زنجیره ارزش و بهبود ساختار بازار، توسعه کشاورزی قراردادی، کاهش واردات محصولات تراریخته، توسعه کشت ارقام مقاوم به خشکی و شوری و روش‌های شورورزی در مناطق مستعد ساحلی منظور نشده است.

شکل ۳. نمودار اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌های بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ (میلیارد ریال) [۱]

شکل ۵. نمودار سهم درآمدهای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، بدون لحاظ درآمد پیش‌بینی شده برای شرکت بازرگانی دولتی ایران [۱]

جدول ۳. درآمدهای وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه (میلیون ریال) [۱] و [۲]

شماره طبقه‌بندی	عنوان	درآمد مصوب سال ۱۴۰۳	برآورد درآمد سال ۱۴۰۴	درصد تغییرات
۱۳۴۰۰۳	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۱۰,۰۸۱,۸۱۸	۱۲,۶۸۰,۰۰۰	۲۵/۷۷
۱۳۴۰۱۳	مؤسسه تحقیقات علوم باغبانی	۲۷۰,۰۰۰	۲۹۰,۰۰۰	۷/۴۱
۱۳۴۰۱۵	مؤسسه تحقیقات برنج کشور	۳۸۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	-۳۴/۲۱
۱۳۵۵۰۰	سازمان دامپزشکی کشور	۳,۶۸۰,۰۰۰	۸,۰۰۰,۰۰۰	۱۱۷/۳۹
۱۳۶۰۰۰	مؤسسه رازی	۱۸,۱۸۱,۸۱۸	۲۸,۰۰۰,۰۰۰	۵۴/۰۰
۱۳۹۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۲۷,۵۴۰,۰۰۰	۵,۷۱۰,۰۰۰	-۷۹/۲۷
۱۴۹۵۱۱	مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور	۱۸۰,۰۰۰	۱۹۰,۰۰۰	۵/۵۶
۱۴۹۵۱۶	مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی	۲۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۵۰/۰۰
۱۴۹۵۲۰	مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور	۱۷۰,۰۰۰	۲۳۰,۰۰۰	۳۵/۲۹
۱۴۹۶۰۰	سازمان امور عشایر ایران	۹,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۱۲۲/۲۲
۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۲,۴۹۱,۵۰۰	۳۸۲,۰۰۰	-۸۴/۶۷
۱۵۱۰۰۲	مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال	۱,۱۲۶,۳۶۴	۱,۷۶۰,۰۰۰	۵۴/۸۸
۱۵۱۰۰۳	وزارت جهاد کشاورزی - مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۰/۰۰
۱۵۱۰۰۵	مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر	۸۵۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۷/۶۵
۱۵۱۰۰۶	مؤسسه تحقیقات علوم دامی	۹۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۱/۱۱
۱۵۱۰۰۷	مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی	۱۷۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۷۶/۴۷
۱۵۱۰۰۸	مؤسسه تحقیقات خاک و آب	۳۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۳۳/۳۳
۱۵۱۰۰۹	مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی	۶۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۳۳/۳۳
۱۵۱۰۱۳	پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری	۶۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰	۱۰۰/۰۰
۱۵۱۰۱۹	سازمان امور اراضی کشور	۶,۱۰۰,۰۰۰	۸,۲۵۰,۰۰۰	۳۵/۲۵

شماره طبقه‌بندی	عنوان	درآمد مصوب سال ۱۴۰۳	برآورد درآمد سال ۱۴۰۴	درصد تغییرات
۱۵۱۱۰۰	پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی	۲۸۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۴۲/۸۶
۱۵۱۲۰۰	سازمان شیلات	۱,۵۹۰,۰۰۰	۱,۶۲۰,۰۰۰	۱/۸۹
۱۵۱۳۰۰	پارک علم و فناوری کشاورزی و منابع طبیعی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۰	۱۰۰,۰۰۰	-
۲۰۱۰۰۰	شرکت سهامی کشاورزی و دامپروری سفیدرود	۴۵۴,۱۸۳	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۲۰/۱۸
۲۰۲۵۰۰	شرکت سهامی کشت و صنعت و دامپروری مغان	۳۵۰,۰۰۰	۵۵۶,۱۸۴	۵۸/۹۱
۲۸۶۹۵۰	شرکت سهامی خدمات مهندسی آب و خاک	۲۲۵,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	-۳۲/۳۳
۲۹۰۷۱۰	شرکت شهرک‌های کشاورزی	۷۵,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۰/۰۰
۲۹۴۲۱۰	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	۰	۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	-
جمع کل		۷۵,۷۴۴,۶۸۳	۲۷۲,۸۷۳,۱۸۴	۲۶۰/۲۵

درخصوص ردیف‌های درآمدی اشاره شده در جداول پیوست ۲ ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ باید این نکته را متذکر شد که برای ردیف درآمدی «درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات میوه و سبزیجات و سموم کشاورزی» به شماره ۱۶۰۱۳۲، اعتبار ۶,۵۰۰ میلیارد ریالی برای گمرک جمهوری اسلامی ایران در نظر گرفته شده است. اخذ این عوارض از سال ۱۴۰۱ و در قالب ابلاغیه شماره ۱۱/۶۷۷۳-۷۱۵ به تاریخ ۱۴۰۱/۰۱/۳۱ در راستای اصلاح ردیف‌های درآمدی [قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور](#)، به بسیاری از کالاهای اساسی کشاورزی و نهاده‌های دامی تعمیم یافت [۳]. گفتنی است، اخذ عوارض از واردات کالاهای اساسی کشاورزی و نهاده‌های دامی، که در چرخه تولید بسیاری از محصولات غذایی کشور به کار می‌روند و در امنیت غذایی کشور نقش اساسی دارند، باعث افزایش هزینه‌های تولید این محصولات شده و در تناقض با سیاست‌های اعمال شده مبنی بر کاهش هزینه‌های واردات کالاهای اساسی، از جمله تخصیص ارز ترجیحی به واردات این اقلام (حکم بند «خ» از تبصره «۲») و کاهش حقوق ورودی این کالاها (حکم جزء «۱» از بند «ذ» تبصره «۱») بخش اول از لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ است [۱]. ضمن اینکه صرفاً ۲۴ درصد از این درآمد (۱,۵۸۵ میلیارد ریال) در قالب ردیف متفرقه ۱۱۱-۷۳۰۰۰۰ برای «سازمان حفظ نباتات کشور» در نظر گرفته شده است.

علاوه بر این، به‌موجب بند «ق» از تبصره «۱» بخش اول لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، دولت مکلف به اخذ عوارض یک‌درصدی از واردات نهاده‌های دامی شامل ذرت، کنجاله سویا و جو، روغن، دانه‌های روغنی، میوه‌های گرمسیری، شکر، برنج و پنبه شده [۱] که درآمد حاصل از آن برای گمرک جمهوری اسلامی ایران ۱۳,۲۶۰ میلیارد ریال برآورد شده است. هرچند در حکم مذکور مقرر شده است این عوارض یک‌درصدی، در راستای «حمایت از بخش دام، طیور و آبزیان کشور و تحقق خودکفایی تولید گوشت قرمز و افزایش ضریب خوداتکایی روغن و دانه‌های روغنی، تولید میوه‌های گرمسیری و همچنین تولید شکر و گوشت سفید» به مصرف برسد؛ ولی با همان استدلال پیش‌گفته نیز می‌توان دریافت اخذ چنین عوارضی با سایر اقدامات حمایتی مذکور در تناقض است.

۱. عبارت «غله، نشا، نهال و پیازهای گل‌های زینتی انواع چوب، انواع بذر پنبه، برنج، چای، کنجاله، لوبیا، کلزا، جو، ذرت و دانه‌های روغنی» به تعرفه‌های موضوع ردیف ۱۶۰۱۳۲ اضافه شود.

۶. بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی

بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی و بانک کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با رشد ۱۳/۵ درصدی نسبت به اعتبارات مصوب در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ به ۴,۷۲۲ هزار میلیارد ریال رسیده است. بالاترین رشد در بودجه این شرکت‌ها مربوط به «صندوق بیمه کشاورزی» با ۲۲۲/۹۴ درصد و بیشترین کاهش مربوط به «بانک کشاورزی» با ۲۷/۵۲ درصد است. بیشترین سهم از بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به ترتیب مربوط به «شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران»، «شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی» و «شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور» است که حدود ۷۴ درصد از مجموع بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و بانک کشاورزی را شامل می‌شود و می‌تواند نشان‌دهنده هزینه بالای تأمین کالاهای اساسی توسط این شرکت‌ها باشد (جدول ۴). مجموع بودجه این سه شرکت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، مبلغ ۳,۴۸۲ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۳، از رشد ۳۱ درصدی برخوردار است. علاوه بر این اخذ تسهیلات تا مبلغ ۳۸۰ هزار میلیارد ریال برای انجام تعهدات این شرکت‌ها در سال ۱۴۰۴ پیش‌بینی شده است که با مقدار در نظر گرفته شده در سال ۱۴۰۳ برای تسهیلات این شرکت‌ها یکسان است.

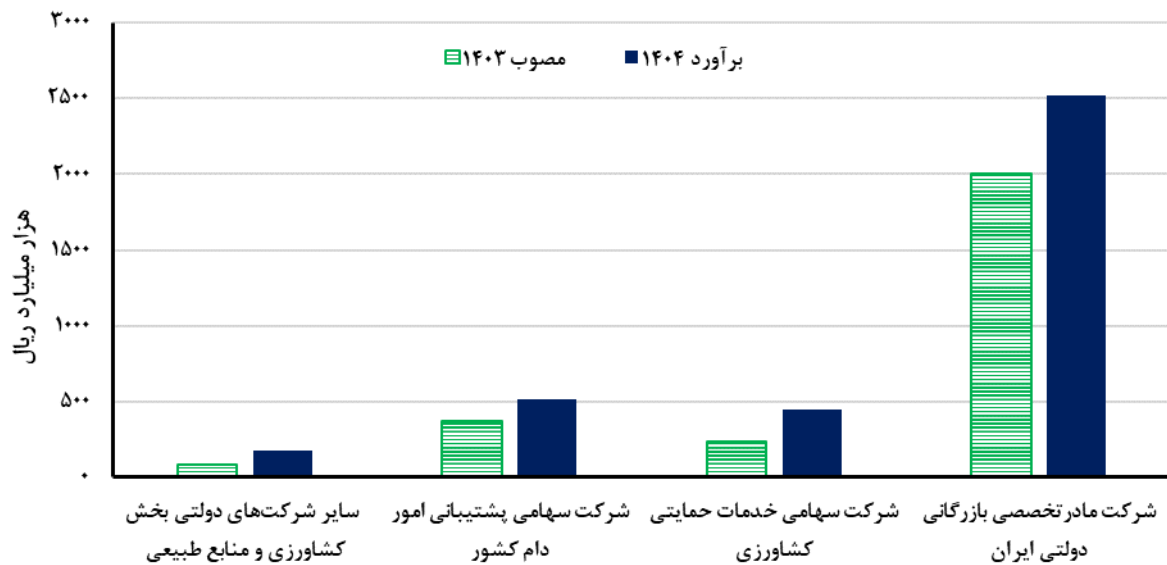
جدول ۴. هزینه‌های شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی و بانک کشاورزی (میلیون ریال) [۱] و [۲]

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مصوب ۱۴۰۳	برآورد ۱۴۰۴	درصد تغییرات
۲۰۰۱۰۰	سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران	۹,۷۸۸,۵۴۶	۱۳,۲۳۲,۲۸۴	۳۵/۱۸
۲۰۰۵۰۰	بانک کشاورزی	۱,۴۶۱,۶۵۷,۵۴۹	۱,۰۵۹,۳۵۶,۰۷۵	-۲۷/۵۲
۲۰۰۵۰۵	صندوق بیمه کشاورزی	۳۴,۸۰۱,۶۴۱	۱۱۳,۰۸۲,۹۸۵	۲۲۴/۹۴
۲۰۱۰۰۰	شرکت سهامی کشاورزی و دامپروری سفیدرود	۱,۱۹۶,۸۰۲	۱,۸۴۱,۰۵۴	۵۳/۸۳
۲۰۲۵۰۰	شرکت سهامی کشت و صنعت و دامپروری مغان	۲۹,۲۹۰,۷۰۰	۳۹,۰۹۷,۹۹۳	۳۳/۴۸
۲۰۳۸۰۰	شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	۴۲۰,۸۵۸	۷۰۵,۶۴۱	۶۷/۶۷
۲۰۳۹۰۰	شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور	۳۷۱,۲۷۰,۹۷۰	۵۱۶,۰۹۰,۲۵۰	۳۹/۰۱
۲۶۳۵۰۰	شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی	۲۳۵,۵۷۱,۹۱۴	۴۴۸,۷۶۴,۶۴۲	۹۰/۵۰
۲۷۳۵۰۰	شرکت سهامی هواپیمایی خدمات ویژه	۱۶۹,۱۸۳	۲۴۸,۷۱۳	۴۷/۰۱
۲۸۶۸۰۰	شرکت مادر تخصصی خدمات کشاورزی	۱,۵۷۲,۶۴۸	۱,۸۸۱,۳۴۹	۱۹/۶۳
۲۸۶۹۵۰	شرکت سهامی خدمات مهندسی آب و خاک	۶,۴۸۱,۹۹۳	۹,۲۰۰,۰۰۰	۴۱/۹۳
۲۹۰۷۱۰	شرکت شهرک‌های کشاورزی	۱,۰۲۱,۷۹۴	۱,۳۸۴,۶۴۵	۳۵/۵۱
۲۹۴۲۱۰	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	۲,۰۰۶,۹۱۸,۷۵۰	۲,۵۱۷,۰۳۹,۵۴۶	۲۵/۴۲
جمع کل		۴,۱۶۰,۱۶۳,۳۴۸	۴,۷۲۱,۹۲۵,۱۷۷	۱۳/۵۰

گفتنی است که چنین افزایشی در هزینه‌های مربوط به واردات کالاهای اساسی کشاورزی و درعین حال نبود اقدام و برنامه ویژه برای خودکفایی در این محصولات و افزایش سودآوری تولید آنها برای کشاورزان، از آسیب‌هایی است که به مفهوم تداوم وابستگی به واردات کالاهای اساسی خواهد بود؛ کمالینکه بودجه برآورد شده برای این

شرکت‌ها حدوداً هجده برابر اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار است (جدول ۵). این در حالی است که براساس ماده (۳) «[قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی](#)» مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۲۴، باید سالیانه حداقل ۱۰ درصد به تولید داخلی این کالاهای اساسی افزوده شود تا کالاهای مزبور به مرز خودکفایی در تولید داخلی برسد [۴] و در صورت عمل به چنین تکلیفی، قطعاً به میزان زیادی از نیاز به واردات کاسته خواهد شد و هزینه تمام شده تأمین نهاده‌ها برای کشور کاهش خواهد یافت. افزایش شدید بودجه شرکت‌های دولتی، در اموری که قابل اجرا توسط بخش‌های غیردولتی است، مفهوم دیگری نیز دارد و آن تداوم تصدیگری دولت است.

برای نمونه، هزینه‌های برآورد شده برای «شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی» در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، رشد ۹۰/۵۰ درصدی نسبت به هزینه‌های مصوب این شرکت برای سال ۱۴۰۳ داشته است که عمدتاً به برنامه «مدیریت خرید محصولات اساسی کشاورزی» (کود، سم و بذر) مربوط می‌شود. باید در نظر داشت که بودجه ۴۴۹ هزار میلیارد ریالی در نظر گرفته شده برای خرید نهاده‌های کود، سم و بذر توسط این شرکت در سال ۱۴۰۴، معادل ۲/۳ برابر اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی سرمایه‌ای فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار (۱۹۶ هزار میلیارد ریال) است. هزینه‌های برآورد شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ برای «شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور» نیز با حدود ۳۹ درصد افزایش نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۳ این شرکت، به ۵۱۶ هزار میلیارد ریال رسیده است که معادل ۲/۶ برابر اعتبارات پیش‌بینی شده برای طرح‌های تملک‌دارایی سرمایه‌ای فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار در سال ۱۴۰۴ است. همچنین برای «شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران» نیز در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ برای عمل به تکلیف برنامه «مدیریت خرید محصولات اساسی کشاورزی» هزینه ۲،۵۱۷ هزار میلیارد ریالی لحاظ شده است که نسبت به مبلغ مشابه در [قانون بودجه سال ۱۴۰۳](#) دارای رشد حدود ۲۵ درصدی است و به‌تنهایی، معادل ۱۲/۸ برابر اعتبارات برآورد شده برای طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار است. گفتنی است، بخش اصلی این هزینه (۸۸ درصد)، مربوط به خرید تضمینی گندم به مبلغ ۲،۲۰۴ هزار میلیارد ریال است. همچنین در سال ۱۴۰۳ هزینه ۱۳۷ هزار میلیارد ریالی به‌منظور خرید گندم (علاوه بر خرید تضمینی گندم) برای شرکت بازرگانی دولتی ایران مصوب شده بود که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ حذف شده است (شکل ۶ و جدول ۵).

شکل ۶. نمودار هزینه‌های شرکت‌های دولتی تأمین‌کننده کالاهای اساسی در مقایسه با سایر شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی [۱] و [۲]

اختصاص چنین بودجه‌هایی برای تأمین کالاهای اساسی بخش کشاورزی، به شرکت‌های دولتی مذکور به معنای کنار زدن بخش خصوصی بوده و مغایر با احکام موجود، از جمله ماده (۶) «[قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی](#)» مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۳، مبنی بر واگذاری امور تصدیگرانه به بخش‌های غیردولتی و همچنین مواد (۳) و (۵۲) «[قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم \(۴۴\) قانون اساسی](#)» مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۸ مبنی بر ورود دولت به تأمین کالاهای اساسی، صرفاً در حد مقابله با بحران و همچنین عدم ایجاد هرگونه امتیاز یا تبعیض برای دولت است [۵] و [۶]. گفتنی است، سوءمدیریت شرکت‌های دولتی واردکننده کالاهای اساسی، به‌ویژه دو شرکت «پشتیبانی امور دام» و «بازرگانی دولتی ایران»، در مقاطعی منجر به رسوب اقلام وارداتی در بنادر کشور شده که علاوه بر فساد و ناسالم شدن این اقلام و تهدید سلامت مواد غذایی تولیدی از آنها، باعث ایجاد هزینه‌های بالای دموارژ و ترخیص برای دولت شده است. لذا باوجود این تجربیات نباید مجدداً سهم بالای واردات کالاهای اساسی با همان ریل‌گذاری پیشین به شرکت‌های دولتی واگذار شود [۷].

۱. [قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی](#): ماده (۶) - دولت مکلف است وظایف تصدی‌گری خود در خصوص اقدامات اجرایی خریدهای تضمینی، تهیه و توزیع کلیه نهاده‌های تولید، اقدامات اجرایی خرید، انبارداری و توزیع اقلام مورد نیاز تنظیم بازار، اداره کشتارگاه‌ها، آزمایشگاه‌های گیاهی و دامی (به‌جز آزمایشگاه‌های مرجع به تشخیص وزارت جهادکشاورزی و تصویب هیئت‌وزیران)، انبارها، سیلوها، سردخانه‌ها، صنایع تبدیلی و تکمیلی، امور اجرایی آموزشی، ترویجی و بیمه‌گری را متناسب با وظایف و اختیارات هر تشکل، به تشکل‌های موضوع مواد (۲) و (۵) این قانون، مطابق با قوانین و مقررات مربوط واگذار نماید.

۲. [قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم \(۴۴\) قانون اساسی](#):

- ماده (۳)، بند «ب»، تبصره «۳»: دولت مکلف است در حد مقابله با بحران نسبت به تأمین کالاهای اساسی مانند گندم و سوخت برای مدت معین، تمهیدات لازم را ببندد.
- ماده (۵۲): هرگونه کمک و اعطای امتیاز دولتی (ریالی، ارزی، اعتباری، معافیت، تخفیف، ترجیح، اطلاعات یا مشابه آن)، به‌صورت تبعیض‌آمیز به یک یا چند بنگاه یا شرکت که موجب تسلط در بازار یا اختلال در رقابت شود، ممنوع است.

جدول ۵. هزینه‌های شرکت‌های دولتی تأمین‌کننده کالاهای اساسی کشاورزی (میلیون ریال) [۱] و [۲]

شماره طبقه‌بندی	عنوان شرکت / برنامه / فعالیت	مصوب ۱۴۰۳	برآورد ۱۴۰۴	درصد تغییرات
۲۰۳۹۰۰	شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور	۳۷۱,۲۷۰,۹۷۰	۵۱۶,۰۹۰,۲۵۰	۳۹/۰۱
۱۳۰۶۰۱۷۰۰۰	برنامه مدیریت خرید محصولات اساسی کشاورزی	۳۷۱,۲۶۶,۴۷۰	۵۱۶,۰۸۴,۶۵۰	۳۹/۰۱
۱۳۰۶۰۱۷۰۰۳	خرید گوشت قرمز	۶۷,۱۰۷,۱۴۰	۵۴,۳۲۵,۲۶۰	-۱۹/۰۵
۱۳۰۶۰۱۷۰۰۴	خرید گوشت مرغ	۳۷,۰۹۲,۹۳۰	۳۶,۴۹۵,۵۸۵	-۱/۶۱
۱۳۰۶۰۱۷۰۰۵	خرید جو	۴۴,۰۲۴,۴۰۰	۳۳,۷۵۴,۷۰۰	-۲۳/۳۳
۱۳۰۶۰۱۷۰۰۶	خرید ذرت	۱۱۰,۳۹۵,۵۰۰	۱۷۸,۳۷۶,۵۰۰	۶۱/۴۹
۱۳۰۶۰۱۷۰۰۷	خرید تخم‌مرغ	۰	۳,۷۶۸,۶۰۵	-
۱۳۰۶۰۱۷۰۰۸	خرید کنجاله سویا	۱۱۲,۶۴۶,۵۰۰	۲۰۹,۴۶۴,۰۰۰	۸۵/۹۵
۱۳۰۶۰۹۵۰۰۰	برنامه ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	۴,۵۰۰	۵,۶۰۰	۲۴/۴۴
۱۳۰۶۰۹۵۰۰۱	افزایش بهره‌وری	۴,۵۰۰	۵,۶۰۰	۲۴/۴۴
۲۶۳۵۰۰	شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی	۲۳۵,۵۷۱,۹۱۴	۴۴۸,۷۶۴,۶۴۲	۹۰/۵۰
۱۳۰۶۰۱۷۰۰۰	برنامه مدیریت خرید محصولات اساسی کشاورزی	۲۳۵,۵۵۱,۹۱۴	۴۴۸,۷۱۴,۶۴۲	۹۰/۵۰
۱۳۰۶۰۱۷۰۱۰	تهیه، تدارک و توزیع انواع بذر	۲,۵۷۶,۱۹۶	۳,۲۲۹,۸۴۶	۲۵/۳۷
۱۳۰۶۰۱۷۰۱۱	تهیه، تدارک و توزیع انواع سم	۲,۰۶۴,۲۴۰	۴,۴۱۶,۰۷۲	۱۱۳/۹۳
۱۳۰۶۰۱۷۰۱۲	تهیه، تدارک و توزیع انواع کود	۲۳۰,۹۱۱,۴۷۸	۴۴۱,۰۶۸,۷۲۴	۹۱/۰۱
۱۳۰۶۰۹۵۰۰۰	برنامه ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	۲۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۵۰/۰۰
۱۳۰۶۰۹۵۰۰۱	افزایش بهره‌وری	۲۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۵۰/۰۰
۲۹۴۲۱۰	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	۲,۰۰۶,۹۱۸,۷۵۰	۲,۵۱۷,۰۳۹,۵۴۶	۲۵/۴۲
۱۳۰۶۰۱۷۰۰۰	برنامه مدیریت خرید محصولات اساسی کشاورزی	۲,۰۰۶,۹۱۸,۷۵۰	۲,۵۱۷,۰۳۹,۵۴۶	۲۵/۴۲
۱۳۰۶۰۱۷۰۱۳	خرید تضمینی دانه‌های روغنی داخلی	۰	۰	-
۱۳۰۶۰۱۷۰۱۴	خرید تضمینی گندم	۱,۵۵۷,۲۵۰,۶۵۰	۲,۲۰۳,۸۲۹,۹۹۶	۴۱/۵۲
۱۳۰۶۰۱۷۰۱۵	خرید شکر	۵۷,۴۷۳,۱۰۰	۸۲,۵۹۷,۲۵۰	۴۳/۷۱
۱۳۰۶۰۱۷۰۱۶	خرید روغن خام	۱۵۱,۱۲۸,۲۰۰	۱۳۳,۷۷۸,۴۰۰	-۱۱/۴۸
۱۳۰۶۰۱۷۰۱۷	خرید برنج	۱۰۴,۴۸۱,۶۰۰	۹۶,۸۲۸,۹۰۰	-۷/۳۲
۱۳۰۶۰۱۷۰۱۸	خرید گندم	۱۳۶,۵۸۲,۲۰۰	۰	-۱۰۰/۰۰
۱۳۰۶۰۹۵۰۰۰	برنامه ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	۳,۰۰۰	۵,۰۰۰	۶۶/۶۷
۱۳۰۶۰۹۵۰۰۱	افزایش بهره‌وری	۳,۰۰۰	۵,۰۰۰	۶۶/۶۷
جمع کل		۲,۶۱۳,۷۶۱,۶۳۴	۳,۴۸۱,۸۹۴,۴۳۸	۳۳/۲۱
سهم از کل بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی		۶۲/۸۳	۷۳/۷۴	۱۰/۹۱
نسبت به کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار		۱۶/۱۰	۱۷/۷۵	۱/۶۶

۷. انطباق لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با احکام برنامه هفتم پیشرفت

در برنامه‌های اجرایی ذیل وزارت جهاد کشاورزی مندرج در جدول ۷ لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، هفت عنوان برنامه درج شده است که از میان آنها برنامه‌های اجرایی ذیل «ارتقای امنیت غذایی» و «مدیریت یکپارچه منابع آب، خاک و پوشش گیاهی» ارتباط بیشتری با فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار دارند. بیشترین اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی نیز برای همین دو دسته منظور شده است (جدول ۶). مضامین این برنامه‌های اجرایی و اهداف کمی تعیین شده برای آنها منطبق با تکالیف فصل هفتم از «قانون برنامه هفتم پیشرفت» و همچنین بندهای «۶» و «۷» از «سیاست‌های کلی برنامه هفتم با اولویت

پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت»^۱ است [۸] و [۹]؛ هرچند بهتر بود عناوین طرح‌های ذیل این برنامه‌های اجرایی و شاخص‌های کمی متناظر نیز منطبق با تکالیف ذکر شده بیان می‌شد. همان‌طور که در جدول ۶ قابل مشاهده است، مجموع اعتبارات برنامه‌های اجرایی مرتبط با وزارت جهاد کشاورزی شامل اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و شرکتی، مبلغ ۴,۰۳۵ هزار میلیارد ریال است که ۹۷ درصد این اعتبارات برای ارتقای امنیت غذایی منظور شده است.

جدول ۶. اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی براساس برنامه‌های اجرایی (میلیون ریال) [۱]

جمع اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی	عناوین برنامه‌های اجرایی								اعتبارات		
	آموزش مهارتی	و تبلیغ معارف دینی	گفت‌وگو سازی، تبیین و تنظیم بازار	توسعه تجارت بین‌الملل	صنعتی و معدنی	ارتقاء تولیدات	مدیریت یکپارچه منابع آب، خاک، پوشش گیاهی	امنیت غذایی		ارتقای	حمل و نقل
۱۰۰,۵۱۹,۴۹۴	۶۵۰,۷۷۷	۸۷,۰۰۰	۰	۰	۰	۱۰,۰۱۵,۱۴۰	۸۹,۷۶۶,۵۷۷	۰	۰	عمومی	هزینه‌ای
۳۲,۰۶۵,۶۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴,۵۲۹,۶۰۰	۲۷,۵۳۶,۰۰۰	۰	۰	متفرقه	دارایی‌های
۳۲,۰۱۹,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۷۱۱,۰۰۰	۳۸,۳۷۸,۰۰۰	۰	۰	اختصاصی	سرمایه‌ای
۱۷۱,۷۰۴,۰۹۴	۶۸۰,۷۷۷	۸۷,۰۰۰	۰	۰	۰	۱۵,۲۵۵,۷۴۰	۱۵۵,۶۸۰,۵۷۷	۰	۰	جمع	جمع
۱۶۹,۰۱۹,۰۰۰	۰	۰	۰	۵۰۰,۰۰۰	۰	۱۰۰,۲۰۵,۰۰۰	۵۹,۱۱۴,۰۰۰	۹,۲۰۰,۰۰۰	۰	عمومی	تملک
۱۵,۰۳۲۸,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰,۵۴۸,۰۰۰	۴,۷۸۰,۰۰۰	۰	۰	متفرقه	دارایی‌های
۷,۹۹۱,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷۹,۰۰۰	۷,۹۱۲,۰۰۰	۰	۰	اختصاصی	سرمایه‌ای
۱۹۲,۳۳۸,۰۰۰	۶۸۰,۷۷۷	۸۷,۰۰۰	۰	۰	۰	۱۱۰,۸۳۲,۰۰۰	۷۱,۸۰۶,۰۰۰	۹,۲۰۰,۰۰۰	۰	جمع	جمع
۳,۶۵۳,۶۶۷,۹۷۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳,۶۵۳,۶۷۷,۹۷۸	۰	۰	هزینه‌ای	بودجه
۱۷,۰۸۷,۶۸۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۷,۰۸۷,۶۸۹	۰	۰	هزینه‌های سرمایه‌ای	شرکتی
۳,۶۷۰,۷۶۵,۶۶۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳,۶۷۰,۷۶۵,۶۶۷	۰	۰	جمع	جمع
۴,۰۳۴,۸۰۷,۷۶۱	۶۸۰,۷۷۷	۸۷,۰۰۰	۰	۵۰۰,۰۰۰	۰	۱۲۶,۰۸۷,۷۴۰	۳,۸۹۸,۲۵۲,۲۴۴	۹,۲۰۰,۰۰۰	۰	جمع کلی	جمع کلی
۱۰۰/۰۰۰	۰/۰۱۷	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰	۰/۰۱۲	۰/۰۱۲	۳/۱۲۵	۹۶/۶۱۶	۰/۲۲۸	۰/۰۰۰	سهام از کل (درصد)	سهام از کل (درصد)

اهداف کمی برنامه‌های اجرایی مرتبط با وزارت جهاد کشاورزی در جدول ۷ قابل مشاهده است. هرچند اهداف کمی درج شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ برای بخش کشاورزی و منابع طبیعی با تکالیف [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#) همخوانی دارد، ولی ضروری بود جزئیات تحقق این برنامه‌های اجرایی به‌طور واضح در لایحه درج می‌شد؛ به‌عبارتی، باوجود اینکه بودجه سند پایین‌دست برنامه پنج‌ساله است و باید کمی‌تر باشد، ولی در حال حاضر خلاف این روند اتفاق افتاده است و مشخص نیست با بودجه‌های برآورد شده چند درصد از اهداف کمی [قانون برنامه هفتم](#)

۱. سیاست‌های کلی برنامه هفتم با اولویت پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت:

- بند «۶»: تأمین امنیت غذایی و تولید حداقل ۹۰ درصد کالاهای اساسی و اقلام غذایی در داخل، همراه با حفظ و ارتقاء ذخایر ژنتیکی و منابع آبی و افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی. اصلاح الگوی کشت با توجه به مزیت‌های منطقه‌ای و منابع آبی و با اولویت‌بخشی به تولید کالاهای راهبردی کشاورزی.
- بند «۷»: استقرار نظام مدیریت یکپارچه منابع آب کشور و افزایش بهره‌وری حدود پنج‌درصدی آب کشاورزی. کنترل و مدیریت آب‌های سطحی و افزایش منابع زیرزمینی آب از طریق آبخیزداری و آبخوان‌داری. برنامه‌ریزی برای دستیابی به سایر آب‌ها و بازچرخانی آب‌های صنعتی و پساب.

پیشرفت کند و با چه سازوکاری قرار است محقق شود. برای نمونه، مشخص نیست برنامه‌های اجرایی «خرید تضمینی گندم»، «تأمین و نگهداری ذخایر راهبردی»، «افزایش ضریب خوداتکایی محصولات اساسی کشاورزی»، «تأمین و تدارک کودهای شیمیایی و نهاده‌های کشاورزی بذر» و «افزایش بهره‌وری در واحد سطح تولید»، که ذیل برنامه «ارتقای امنیت غذایی» تعریف شده‌اند، تا چه حدی ابعاد مختلف امنیت غذایی را پوشش می‌دهند و آیا قادر به تحقق خودکفایی دانش‌بنیان خواهند بود؟ یا اینکه افزایش ۴ درصدی در ضریب خوداتکایی محصولات اساسی کشاورزی یا تأمین و تدارک چهار میلیون تن کود شیمیایی و بذر، اهدافی بسیار کلی و غیر قابل نظارت هستند و مشخص نیست برای تحقق کدام‌یک از شاخص‌های کمی **قانون برنامه هفتم پیشرفت** تعریف شده‌اند.

جدول ۷. اهداف کمی برنامه‌های اجرایی مرتبط با وزارت جهاد کشاورزی [۱]

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اهداف کمی برنامه‌ها			
		سنجه			
		مقدار	سنجه	مقدار	
		۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۴	
۱۱۳	آموزش مهارتی				
	آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار و دانش در بخش کشاورزی	تعداد مهارت‌جو	۲،۶۴۰	۳،۰۰۰	۳،۵۰۰
۱۳۲	گفتمان‌سازی، تبیین و تبلیغ معارف دینی				
	تقویت میزان ساماندهی، جذب و اعزام مبلغ به سراسر کشور	نفرروز	۲،۰۰۰	۱۸،۰۰۰	۱۸،۰۰۰
۱۳۴	توسعه تجارت بین‌الملل و تنظیم بازار				
۱۳۵	ارتقای تولیدات صنعتی و معدنی				
	راهبری راه‌اندازی مجدد واحدهای صنعتی غیرفعال	واحد	۲۰	۲۰	۲۰
۱۳۹	مدیریت یکپارچه منابع آب، خاک و پوشش گیاهی				
	سطح عملیات احیایی پوشش گیاهی (عرصه‌های منابع طبیعی)	میلیون هکتار	۰	۱	۴
	کاهش مصرف آب کشاورزی ناشی از مدیریت مصرف	میلیارد مترمکعب	۰	۳	۳
	سطح کانون‌های بحرانی تثبیت شده فرسایش خاک	میلیون هکتار	۰	۰	۰
	تأمین آب شرب	میلیارد مترمکعب	۹	۹	۹
۱۴۰	ارتقای امنیت غذایی				
	خرید تضمینی گندم	میلیون تن	۱۰	۱۲	۱۰
	تأمین و نگهداری ذخایر راهبردی	درصد	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
	افزایش ضریب خوداتکایی محصولات اساسی کشاورزی	درصد	۲	۴	۴
	تأمین و تدارک کودهای شیمیایی و نهاده‌های کشاورزی بذر	میلیون تن	۳	۴	۴
	افزایش بهره‌وری در واحد سطح تولید	درصد	۳	۱۰	۱۰
۱۴۲	برنامه توسعه حمل‌ونقل				

علاوه بر موارد ذکر شده، از جمله ردیف‌های بودجه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی، که به‌طور مستقیم با احکام برنامه هفتم پیشرفت مرتبط‌اند، می‌توان به اعتبارات حمایت از تولید و اشتغال موضوع ماده (۸) **قانون هدفمندکردن یارانه‌ها**، مندرج در بند «۹» از جدول شماره ۱۴ لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ اشاره کرد. از این محل در مجموع ۷۰،۵۰۰ میلیارد ریال برای بخش کشاورزی و منابع طبیعی در نظر گرفته شده است که حدود ۱۱ درصد

از کل اعتبارات این بند را شامل می‌شود. بیشترین اعتبارات برآورد شده برای بخش کشاورزی و منابع طبیعی از این محل نیز به ترتیب مربوط به «آبیاری زیرسطحی (طرح نهاد پیش‌ران)»، «شیر رایگان در مدارس ابتدایی دولتی با اولویت مناطق محروم» و «تأمین و نصب کنتور هوشمند» است (جدول ۸).

جدول ۸. اعتبارات مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی در تبصره «۱۴» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

منطبق با برنامه هفتم پیشرفت (میلیارد ریال) [۱]

مبلغ ۱۴۰۴	عنوان	آدرس ماده قانونی برنامه هفتم پیشرفت		ردیف
		ماده	بند/جزء	
۲۰,۰۰۰	شیر رایگان در مدارس ابتدایی دولتی با اولویت مناطق محروم	(۷۱)	«د»	۱۶
۱۵,۰۰۰	تأمین و نصب کنتور هوشمند	(۳۹)	«الف»	۱۹
۳۰,۰۰۰	آبیاری زیرسطحی (طرح نهاد پیش‌ران)	(۳۳)	«ت» / «۳»	۲۳
۵۰۰	انجام تحقیقات و پژوهش آزمایشگاهی و گلخانه‌ای بر محصولات تراریخته	(۳۵)	«ب»	۲۴
۵,۰۰۰	استقرار سامانه ردیابی باقی‌مانده سموم و فلزات سنگین در جهت ایمنی غذایی و کنترل کیفیت کالاهای سلامت پس از ورود به بازار	(۷۱)	«خ»	۲۸
۷۰,۵۰۰	جمع			
۶۵۰,۰۰۰	اعتبارات حمایت از تولید و اشتغال موضوع ماده (۸) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها - بند «۹» جدول شماره ۱۴			
۱۰/۸۵	سهم بخش کشاورزی و منابع طبیعی (درصد)			

درخصوص سایر احکام [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#) نیز ردیف اعتباری جدیدی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ تعریف نشده است؛ به عبارت بهتر، برخی از تکالیف [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ فاقد ردیف اعتباری شفاف و مرتبط هستند و برخی از تکالیف نیز به‌نحوی با ردیف‌های اعتباری سال‌های گذشته مرتبط‌اند؛ ولی ارتباط آشکاری بین آنها یافت نمی‌شود که این موارد برای برخی از مهم‌ترین تکالیف [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#) در جدول ۹ قابل مشاهده است. برای نمونه، مطابق با جدول اهداف کمی فصل هفتم از قانون برنامه هفتم پیشرفت مقرر شده است متوسط وزنی ضریب خودکفایی محصولات اساسی گندم، جو، برنج، حبوبات، گوشت قرمز و سفید و شکر به ۹۰ درصد و برای ذرت و دانه‌های روغنی به ۴۰ درصد افزایش یابد؛ باوجود این، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ صرفاً اعتباراتی با عناوین «افزایش ضریب خوداتکایی محصولات اساسی کشاورزی» و «حمایت از ارتقای ضریب خوداتکایی در تولید محصولات راهبردی کشاورزی» منظور شده است و مشخص نیست چه میزان از شاخص خودکفایی هرکدام از محصولات مذکور، منطبق با تکالیف قانون برنامه هفتم پیشرفت در سال ۱۴۰۴ قرار است محقق شود.

جدول ۹. انطباق لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با برنامه هفتم پیشرفت در خصوص برخی از مهم‌ترین

تکالیف مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی [۱] و [۸]

ردیف‌های اعتباری متناظر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	تکالیف برنامه هفتم پیشرفت		
	مفاد	آدرس	
		بند/جزء	ماده
	افزایش متوسط وزنی ضریب خودکفایی محصولات اساسی کشاورزی گندم- جو- برنج، حبوبات- گوشت قرمز و سفید و شکر به ۹۰ درصد و ذرت و دانه‌های روغنی به ۴۰ درصد	جدول	۳۲
در قالب برنامه «افزایش ضریب خوداتکایی محصولات اساسی کشاورزی» از برنامه‌های اجرایی جدول ۷ با هدف کمی ۴ درصد در سال ۱۴۰۴ و همچنین ردیف «حمایت از ارتقای ضریب خوداتکایی در تولید محصولات راهبردی کشاورزی» جدول اعتبارات متفرقه انتقالی ولی بدون تفکیک بین انواع محصولات اساسی از لحاظ میزان ضریب خودکفایی و استفاده غلط از واژه «خوداتکایی» به جای «خودکفایی»	افزایش سالیانه ۱۵ درصد در سهم ارزش‌افزوده فراوری محصولات کشاورزی از ارزش‌افزوده بخش کشاورزی	جدول	۳۲
دارای ردیف با عنوان «اعطای کمک‌های فنی و اعتباری به طرح‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی (۱۳۰۴۰۱۲۰۱۰)» با هدف کمی افزایش ظرفیت تولید ۳۴۰۰ واحد تولیدی.	کاهش سالیانه ۱۰ درصد در سهم هر یک از محصولات دارای آلاینده‌های غیرمجاز از محصولات پرمصرف	جدول	۳۲
در قالب برنامه‌های «پایش و کنترل آفات و بیماری‌های گیاهی و ارتقاء سلامت و بهداشت محصولات کشاورزی (۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰)» و «پایش و کنترل بیماری‌های دام و طیور و آبزیان و بهداشت و سلامت نهاده‌ها و فرآورده های آنها (۱۳۰۶۰۱۵۰۰۰)» بدون ذکر هدف کمی شفاف در این زمینه و عدم پیش‌بینی سایر برنامه‌ها و طرح‌های موثر در ایمنی غذایی منطبق بر ماده (۷) <u>آیین‌نامه اجرایی شورای عالی سلامت و امنیت غذایی [۱۰]</u>	کاهش سالیانه ۵ درصد در واردات نهاده‌های دامی تراریخته	جدول	۳۲
عدم درج طرح شفاف با هدف کمی مشخص در این زمینه	افزایش سالیانه حداقل ۴ درصد در سهم جوجه سویه آراین از سویه‌های موجود برای جوجه‌ریزی مرغ گوشتی	جدول	۳۲
در قالب ردیف «حفظ و حراست از منابع ژنی، هویتی و اصلاح نژاد دام و طیور و مرغ لاین (۱۳۰۶۰۱۰۰۰۵)» بدون ذکر هدف کمی شفاف از نظر سهم بازار مرغ لاین آراین	افزایش سالیانه حداقل ۱۰ درصد در سهم بازار داخلی مرغ سایز	جدول	۳۲
عدم درج طرح شفاف با هدف کمی مشخص در این زمینه	افزایش سالیانه حداقل ۱۰ درصد در سهم بذور هیبریدی تولید داخل	جدول	۳۲
عدم درج طرح شفاف با هدف کمی مشخص در این زمینه	افزایش سالیانه حداقل ۱۰ درصد در سهم واکسن طیور تولید داخل	جدول	۳۲
در قالب طرح «تدوین برنامه اصلاح الگوی کشت و معیارهای فنی تولید محصولات ارگانیک و سالم (۱۳۰۶۰۹۶۰۰۱)» بدون ذکر هدف کمی شفاف در این زمینه و همچنین عدم اشاره به سازوکار اجرایی برنامه تدوین شده	افزایش سهم سطح زیر کشت محصولات زیستی (ارگانیک) به حداقل ۲ درصد در پایان برنامه	جدول	۳۲
عدم درج طرح شفاف با هدف کمی مشخص در این زمینه	افزایش سهم کشاورزی قراردادی از تولیدات کشاورزی کشور به حداقل ۲۰ درصد تا پایان برنامه	جدول	۳۲
در قالب طرح «مطالعه خاک‌های کشور (۱۳۰۶۰۱۲۰۳۵)» با هدف کمی هشت میلیون و پانصد هزار هکتار مطالعات تهیه نقشه، پهنبندی و پایش خاک کشور	تهیه سالیانه حداقل یکصد هزار هکتار نقشه‌های مدیریت‌پذیر و درجه‌بندی و ارزیابی تناسب اراضی کشاورزی	جدول	۳۲
در قالب برنامه «حفاظت خاک و آبخیزداری (۱۳۰۶۰۱۰۰۰)» با اهداف کمی شفاف	اجرای بیست میلیون هکتار عملیات آبخیزداری و آبخوانداری تا پایان برنامه	جدول	۳۲
در قالب برنامه «حفاظت، احیا و بهره‌برداری پایدار جنگل‌ها و مراتع (۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰)» با اهداف کمی شفاف	مدیریت، حفظ، احیا و توسعه بیست میلیون هکتار از مراتع کشور تا پایان برنامه	جدول	۳۲

ردیف‌های اعتباری متناظر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	تکالیف برنامه هفتم پیشرفت		
	مفاد	آدرس	
		بند/جزء	ماده
	افزایش ضریب پوشش حفاظت از جنگل‌ها و مراتع به ۲۰ درصد تا پایان برنامه	جدول	۳۲
در قالب طرح «توسعه و اصلاح باغات زیتون کشور (۱۳۰۶۰۰۹۰۰۲)» با هدف کمی ۲۸۰ هزار هکتار تا پایان برنامه	افزایش سالیانه بیست هزار هکتار به سطح زیر کشت زیتون کشور	جدول	۳۲
هرچند برنامه‌های «افزایش ضریب خوداتکایی محصولات اساسی کشاورزی (از برنامه‌های اجرایی جدول ۷)» با هدف کمی ۴ درصد در سال ۱۴۰۴ و «پایاده سازی الگوی کشت محصولات کشاورزی (۱۳۰۶۰۹۶۰۰۰)» و ردیف «حمایت از ارتقای ضریب خوداتکایی در تولید محصولات راهبردی کشاورزی (جدول اعتبارات متفرقه انتقالی)»، با تکلیف بند «الف» می‌توانند مرتبط باشند، ولی قانونگذار در برنامه هفتم پیشرفت، عامدانه بر سازوکار کشت متراکم محصولات راهبردی در دشت‌های حاصلخیز و مستعد به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اساسی خودکفایی و پیاده‌سازی الگوی کشت بهینه تأکید کرده است، درحالی‌که ردیف‌های ذکر شده از لایحه بودجه فاقد هدف کمی شفاف در این زمینه است.	کشت متراکم محصولات راهبردی در دشت‌های حاصلخیز و مستعد	الف	۳۳
عدم درج طرح شفاف با هدف کمی مشخص در این زمینه	پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت بازار به‌منظور جبران هزینه تحمیلی ناشی از مداخلات دولت در بازار از طریق قیمت‌گذاری تکلیفی	ب/تبصره	۳۳
در قالب برنامه «توسعه زیرساخت‌های مجتمع‌ها و شهرک‌های کشاورزی (۱۳۰۶۰۸۹۰۰۰)» بدون ذکر هدف کمی شفاف در این زمینه	تولید و صادرات محصولات گلخانه‌ای بزرگ‌مقیاس در قالب شهرک‌های کشاورزی و قطب‌های کشاورزی	ت/۱	۳۳
در قالب طرح «توسعه و احیای کشاورزی خوزستان و ایلام (۱۳۰۶۰۱۲۰۲۴)» و سایر طرح‌های ذیل برنامه «توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی (۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰)» بدون ذکر هدف کمی شفاف در این زمینه	تکمیل و اجرای طرح‌های پیشران کشاورزی به‌ویژه در حوزه آب و خاک	ت/۲	۳۳
عدم درج طرح شفاف با هدف کمی مشخص در این زمینه	کشت ارقام مقاوم به خشکی و شوری و توسعه روش‌های شورورزی در مناطق مستعد ساحلی کشور به‌منظور صرفه‌جویی سالیانه یک درصد از مصارف کشاورزی آب‌های زیرزمینی	ت/۵	۳۳
عدم درج طرح شفاف با هدف کمی مشخص در این زمینه	افزایش سرمایه نقدی بانک کشاورزی با هدف رساندن نسبت کفایت سرمایه بانک مزبور به حداقل ۸ درصد	ج	۳۳
در قالب برنامه «توسعه و توانمندسازی تعاونی‌ها، تشکل‌ها و نظام‌های بهره‌برداری (۱۳۰۵۰۵۵۰۰۰)» و طرح «کمک‌های فنی و اعتباری احداث تاسیسات نگهداری، فرآوری، بسته‌بندی و مراکز عرضه محصولات کشاورزی (۱۳۰۵۰۶۴۰۰۲)» با هدف کمی ۲۸۰۰ غرفه تا پایان برنامه	اختصاص کمک‌های فنی- اعتباری به تعاونی‌های تولیدی و ایجاد بازارچه‌های هفتگی و ایستگاه‌های عرضه مستقیم محصولات کشاورزی	ح/۱	۳۳
در قالب طرح «استقرار سامانه‌های اطلاعات تولید، عرضه و فرآوری، هوشمندسازی و ترویج کشاورزی (۱۳۰۶۰۰۴۰۰۱)» با هدف کمی شش سامانه تا پایان برنامه؛ هرچند ادبیات برنامه هفتم در این طرح به‌طور کامل رعایت نشده است.	استقرار سامانه یکپارچه اطلاعات مکانی، توصیفی و بازار و ایجاد ساختار مناسب برای اشتراک‌گذاری داده‌های مختلف، در پیوند با سامانه جامع تجارت ایران تا پایان سال اول برنامه	ح/۴	۳۳

ردیف‌های اعتباری متناظر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	تکالیف برنامه هفتم پیشرفت		
	مفاد	آدرس	
		بند/جزء	ماده
عدم درج طرح شفاف با هدف کمی مشخص در این زمینه	کاهش حداقل ۵۰ درصدی واردات روغن، دانه‌های روغنی، نهاده‌های دامی و محصولات کشاورزی تراریخته تا پایان برنامه از طریق ترویج کشت محصولات علوفه‌ای و روغنی کم‌آب‌بر و متناسب با اقلیم کشور، اصلاح و بهبود روش‌های نگهداری علوفه، ارتقای کیفیت خوراک دام و طیور و واردات محصولات غیرتراریخته	ب/۴	۳۵
عدم درج طرح شفاف با هدف کمی مشخص در این زمینه	ارتقای اصول پیشگیری در سطح جامعه در موارد خودمراقبتی (پایش عوامل خطر متابولیک)، ورزش، تغذیه سالم، بهداشت روان و مهار (کنترل) مصرف دخانیات با اختصاص حداقل پنج درصد از اعتبارات مصوب سالیانه سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت در طول اجرای برنامه	ج	۷۳

۸. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

بخش دوم از لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش کشاورزی و منابع طبیعی، حاوی جزئیات منابع و مصارف فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار و وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی تابعه در گزارش حاضر بررسی شد. یکی از مهم‌ترین یافته‌های این بررسی، کاهش سهم بخش کشاورزی و منابع طبیعی از اعتبارات ملی نسبت به مقادیر مصوب سال ۱۴۰۳ است؛ به طوری که کمتر از یک درصد از اعتبارات کل امور برای این بخش منظور شده و از این رو نمی‌توان در سال ۱۴۰۴ انتظار اصلاح زیرساخت‌های کشاورزی و منابع طبیعی و تحقق کشاورزی دانش‌بنیان را داشت. نتایج بررسی جداول بخش دوم از لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور در بخش کشاورزی و منابع طبیعی به شرح زیر عبارت‌اند از:

- اعتبارات پیش‌بینی شده برای فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۳ افزایش ۳۰ درصدی و اعتبارات هزینه‌ای ۵۳/۸۸ درصد و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۲۰/۷۸ درصد افزایش یافته است.
- سهم فصل کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری و شکار از بودجه مصوب کل امور در سال ۱۴۰۳، معادل ۱/۱۷ درصد بوده که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به ۰/۹۴ درصد کاهش یافته است.
- توزیع اعتبارات دستگاه‌های فعال در بخش کشاورزی و منابع طبیعی نشان می‌دهد که بیشترین اعتبارات هزینه‌ای با ۱۹/۲۴ درصد مربوط به «سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی» و بیشترین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با ۲۵/۵۱ درصد (بعد از «ستاد وزارت جهاد کشاورزی») مربوط به «سازمان منابع طبیعی و

آبخیزداری کشور» برآورد شده است.

• بیشترین سهم از اعتبارات برنامه‌های اجرایی توسط دستگاه‌های اصلی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در سال ۱۴۰۴ با ۹۶/۶۱ درصد برای برنامه «ارتقای امنیت غذایی» پیش‌بینی شده است.

• درآمدهای دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی به دلیل پیش‌بینی درآمد دویست هزار میلیارد ریالی برای شرکت بازرگانی دولتی ایران نسبت به سال ۱۴۰۳ دارای افزایش ۳/۶ برابری است؛ درحالی‌که با حذف این درآمد، کاهش ۴ درصدی در درآمدهای این بخش برای سال ۱۴۰۴ پیش‌بینی شده است.

• بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی و بانک کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به اعتبارات مصوب در [قانون بودجه سال ۱۴۰۳](#) دارای رشد ۱۳/۵۰ درصدی است که این موضوع با رویکرد واگذاری امور تصدی‌گرانه به بخش‌های غیردولتی در تعارض است.

• بیشترین سهم از بودجه شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به ترتیب مربوط به «شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران»، «شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی» و «شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور» است که حدود ۷۴ درصد از بودجه کل شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی را شامل می‌شود. مجموع بودجه این سه شرکت، که وظیفه عمده آنها واردات است، حدوداً هجده برابر کل اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای فصل کشاورزی و منابع طبیعی است.

بررسی انطباق لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور در بخش کشاورزی و منابع طبیعی با احکام [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#) نیز نشان داد که برای تعدادی از تکالیف مهم این برنامه از جمله کاهش سهم محصولات دارای آلاینده‌های غیرمجاز از محصولات پرمصرف، کاهش واردات نهاده‌های دامی تراریخته؛ کشت ارقام مقاوم به خشکی و شوری و توسعه روش‌های شورورزی در مناطق مستعد ساحلی کشور؛ پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت بازار به منظور جبران هزینه تحمیلی ناشی از مداخلات دولت در بازار از طریق قیمت‌گذاری تکلیفی و اختصاص بخشی از اعتبارات مصوب سالیانه سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت به منظور ارتقای اصول پیشگیری در سطح جامعه از طریق تغذیه سالم، ردیف اعتباری دارای ارتباط آشکار لحاظ نشده است. ردیف‌های اعتباری موجود نیز در ادامه روند بودجه‌نویسی سال‌های گذشته تنظیم شده‌اند که این موضوع قابلیت تحقق اهداف کمی مندرج در برنامه هفتم توسعه و نظارت بر عملکرد آنها را کاهش می‌دهد. براساس نکات پیش‌گفته پیشنهادهای اصلاحی برای ردیف‌های اعتباری بخش کشاورزی و منابع طبیعی به شرح زیر ارائه می‌شود:

• در راستای همخوانی با اهداف کمی مندرج در جدول ماده (۳۲) [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#)، مبنی بر «خودکفایی در محصولات اساسی کشاورزی»، پیشنهاد می‌شود عنوان ردیف «حمایت از ارتقای ضریب خوداتکایی در تولید محصولات راهبردی کشاورزی» به شماره طبقه‌بندی ۵۴-۷۵۰۰۰۰، به دو ردیف با عنوان‌های «حمایت از ارتقای ضریب خودکفایی در تولید محصولات راهبردی گندم، جو، برنج، حبوبات، گوشت قرمز و سفید و شکر» و «حمایت از ارتقای ضریب خودکفایی در تولید محصولات راهبردی ذرت و دانه‌های روغنی» هر کدام با اعتبار هزینه‌ای ۳۰۰،۰۰۰ میلیون ریال تفکیک شود.

• در راستای همخوانی با هدف کمی مندرج در جدول ماده (۳۲) قانون برنامه هفتم پیشرفت، مبنی بر «کاهش سالیانه ۱۰ درصد در سهم هریک از محصولات دارای آلاینده‌های غیرمجاز از محصولات پرمصرف» و همچنین تکلیف ماده (۷) از «آیین‌نامه اجرایی شورای عالی سلامت و امنیت غذایی» مصوب ۱۳۹۷/۱۰/۱۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی، پیشنهاد می‌شود عنوان برنامه «پایش و کنترل آفات و بیماری‌های گیاهی و ارتقاء سلامت و بهداشت محصولات کشاورزی» (به شماره طبقه‌بندی ۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰) به «پایش و کنترل آفات و بیماری‌های گیاهی و تدوین برنامه جامع ارتقای سلامت و ایمنی غذایی کشور» اصلاح شود و طرح‌های «ارتقای زیرساخت‌های ارزیابی خطر»، «ارتقای نظام بازرسی و نظارت بر ایمنی مواد غذایی»، «تقویت زیرساخت‌های سلامت و ایمنی غذایی» و «توانمندسازی کشاورزان در زمینه تولید محصولات سالم گواهی شده و ارگانیک» با بخشی از اعتبارات سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت ذیل آن تعریف شود.

• در راستای همخوانی با اهداف کمی مندرج در جدول ماده (۳۲) قانون برنامه هفتم پیشرفت، مبنی بر «افزایش سالیانه ۴ درصد در سهم جوجه سویه آرین از سویه‌های موجود برای جوجه‌ریزی مرغ گوشتی و افزایش سالیانه حداقل ۱۰ درصد در سهم بازار داخلی مرغ سایز (مرغ سلامت‌محور)»، پیشنهاد می‌شود عنوان ردیف «حفظ و حراست از منابع ژنی، هویتی و اصلاح نژاد دام و طیور و مرغ لاین» (به شماره طبقه‌بندی ۱۳۰۶۰۱۰۰۰۵) به «حفظ و حراست از منابع ژنی، هویتی و اصلاح نژاد دام و طیور و افزایش سهم مرغ لاین آرین و مرغ سایز در بازار مرغ گوشتی» اصلاح شود.

• در راستای همخوانی با هدف کمی مندرج در جدول ماده (۳۲) قانون برنامه هفتم پیشرفت، مبنی بر «افزایش سهم سطح زیر کشت محصولات ارگانیک به ۲ درصد تا پایان برنامه» و همچنین تکلیف بند «الف» از ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، مبنی بر «تدوین الگوی کشت براساس کشت متراکم محصولات راهبردی در دشت‌های حاصلخیز و مستعد» پیشنهاد می‌شود عنوان ردیف «تدوین برنامه اصلاح الگوی کشت و معیارهای فنی تولید محصولات ارگانیک و سالم» (به شماره طبقه‌بندی ۱۳۰۶۰۹۶۰۰۱) به «تدوین الگوی کشت براساس کشت متراکم محصولات راهبردی در دشت‌های حاصلخیز و مستعد (مناطق ویژه خودکفایی در محصولات اساسی) و توسعه کشت محصولات ارگانیک» اصلاح شود.

• در راستای همخوانی با هدف کمی مندرج در جدول ماده (۳۲) قانون برنامه هفتم پیشرفت، مبنی بر «افزایش سهم کشاورزی قراردادی به ۲۰ درصد از تولیدات کشاورزی کشور تا پایان برنامه»، پیشنهاد می‌شود عنوان برنامه‌های «حمایت از افزایش تولید محصولات زراعی و باغی» (به شماره طبقه‌بندی ۱۳۰۶۰۰۹۰۰۰) و «حمایت از افزایش تولید محصولات دام و طیور» (به شماره طبقه‌بندی ۱۳۰۶۰۱۰۰۰۰) به ترتیب به «برنامه حمایت از افزایش تولید محصولات زراعی و باغی از طریق کشاورزی قراردادی» و «برنامه حمایت از افزایش تولید محصولات دام و طیور از طریق کشاورزی قراردادی» اصلاح شود.

• در راستای همخوانی با تبصره بند «ب» از ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، مبنی بر پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت بازار به منظور جبران هزینه تحمیلی ناشی از مداخلات دولت در بازار از طریق

قیمت‌گذاری تکلیفی، پیشنهاد می‌شود ردیف اعتباری جدیدی با عنوان «جبران هزینه‌های ناشی از مداخلات دولت در قیمت‌گذاری تکلیفی محصولات کشاورزی» ذیل برنامه تنظیم بازار داخلی محصولات کشاورزی ایجاد شود.

• در راستای همخوانی با تکلیف جزء «۱» از بند «ت» ماده (۳۳) [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#)، مبنی بر تولید و صادرات محصولات گلخانه‌ای بزرگ‌مقیاس در قالب شهرک‌ها و قطب‌های کشاورزی و همچنین به‌منظور ایجاد اطمینان از انتفاع مستقیم کشاورزان از ارزش افزوده صادرات این محصولات، پیشنهاد می‌شود ردیف جدیدی با عنوان «توسعه خوشه‌های صادراتی محصولات کشاورزی» ذیل برنامه «توسعه تجارت بین‌الملل و تنظیم بازار» ایجاد شود و بخشی از اعتبارات مربوط به ردیف «کمک به اقتصاد و توسعه زیربنای روستایی» به شماره طبقه‌بندی «۷-۵۵۰۰۰۰» از جدول شماره ۹ (اعتبارات متفرقه) پیوست ماده‌واحد و جداول کلان، به این ردیف جدید اختصاص یابد؛

• در راستای همخوانی با حکم مندرج در جزء «۴» از بند «ح» ماده (۳۳) [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#)، مبنی بر «استقرار سامانه یکپارچه اطلاعات مکانی، توصیفی و بازار و ایجاد ساختار مناسب برای اشتراک‌گذاری داده‌های مختلف، در پیوند با سامانه جامع تجارت ایران تا پایان سال اول برنامه» پیشنهاد می‌شود عنوان طرح «استقرار سامانه‌های اطلاعات تولید، عرضه و فراوری، هوشمندسازی و ترویج کشاورزی» (به شماره طبقه‌بندی «۱۳۰۶۰۰۴۰۰۱») به «استقرار سامانه موضوع جزء «۴» از بند «ح» ماده (۳۳) [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#) و هوشمندسازی خدمات ترویج کشاورزی» اصلاح شود.

• در راستای همخوانی با تکلیف بند «ج» از ماده (۷۳) [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#)، مبنی بر اختصاص بخشی از اعتبارات مصوب سالیانه سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت برای ارتقای تغذیه سالم و همچنین اهداف کمی مندرج در جدول ماده (۳۲) [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#)، مبنی بر «کاهش سالیانه ۵ درصد در واردات نهاده‌های دامی تراریخته»، پیشنهاد می‌شود ۲۰ درصد از اعتبارات سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت (موضوع بند «ج» از ماده (۷۳) [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#)) به این امر اختصاص یابد.

۹. پیوست‌ها

جدول ۱ پیوست. اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذیل وزارت جهاد کشاورزی (میلیون ریال) [۱] و [۱۱]

شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه اصلی/اجرایی	هزینه‌های عمومی			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای عمومی			اختصاصی			جمع كل		
		تغییرات	برآورد ۱۴۰۴	مصوب ۱۴۰۳	تغییرات	برآورد ۱۴۰۴	مصوب ۱۴۰۳	تغییرات	برآورد ۱۴۰۴	مصوب ۱۴۰۳	تغییرات	برآورد ۱۴۰۴	
۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۲۵/۸۲	۱۳۲,۵۸۵,۰۹۴	۱۰۵,۳۷۷,۰۸۱	۲۱/۶۸	۱۸۴,۳۴۷,۰۰۰	۱۵۱,۵۰۳,۵۸۳	۴۲/۶۳	۴۷,۱۱۰,۰۰۰	۳۳,۰۳۰,۰۰۰	۲۸۹,۹۱۰,۶۶۴	۳۶۴,۰۴۲,۰۹۴	۲۵/۵۷
۱۳۴۰۰۳	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۳۰/۶۱	۲۶,۴۷۶,۹۶۷	۲۰,۲۷۱,۷۸۵	۴۹/۴۴	۲۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۸۷۳,۶۷۹	۲۵/۷۷	۱۲,۶۸۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۱,۸۱۸	۳۲,۲۲۷,۲۸۲	۴۱,۹۵۶,۹۶۷	۳۰/۱۹
۱۳۴۰۱۳	مؤسسه تحقیقات علوم باغبانی	۲۶/۱۴	۲,۰۷۴,۳۳۱	۱,۶۴۴,۴۳۵	۲۴/۲۵	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۲۰,۷۲۷	۷/۴۱	۲۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۷۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۳۵,۱۶۲	۲,۵۱۴,۳۳۱	۲۳/۵۴
۱۳۴۰۱۵	مؤسسه تحقیقات برنج کشور	۲۴/۳۰	۷۶۷,۷۶۰	۶۱۷,۶۶۰	۱۴۸/۵۰	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۸,۲۹۰	۳۸/۸۹	۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۸۴۵,۹۵۰	۱,۱۳۷,۷۶۰	۳۴/۴۹
۱۳۵۵۰۰	سازمان دام‌پزشکی کشور	۵۱/۶۴	۱۶,۹۸۱,۱۴۰	۱۱,۱۹۸,۱۱۴	۳۷/۲۵	۲,۵۸۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۸۸۳,۴۴۰	-	۰,۰۰۰,۰۰۰	۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۲۸۱,۵۵۴	۱۹,۵۶۶,۱۴۰	-۳/۵۳
۱۳۵۵۱۰	سازمان دام‌پزشکی - خرید واکسن و واکسیناسیون دام	۸۰/۵۶	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۷,۲۰۰,۰۰۰	-	۰,۰۰۰,۰۰۰	۰,۰۰۰,۰۰۰	-	۰,۰۰۰,۰۰۰	۰,۰۰۰,۰۰۰	۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	-
۱۳۶۰۰۰	مؤسسه رازی	۴۳/۸۲	۳,۲۵۲,۴۵۵	۲,۲۶۱,۵۴۱	۱۵/۰۴	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۸۶,۹۲۳	۵۴/۰۰	۲۸,۰۰۰,۰۰۰	۱۸,۱۸۱,۸۱۸	۲۰,۵۲۰,۲۸۲	۳۱,۳۵۲,۴۵۵	۵۲/۷۱
۱۳۹۰۰۰	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور	۱۲/۸۷	۷,۸۲۶,۷۲۴	۶,۹۳۴,۰۸۶	۴۵/۷۰	۵۶,۳۱۴,۰۰۰	۳۸,۶۵۱,۶۷۸	-	۰,۰۰۰,۰۰۰	۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۵,۵۸۵,۷۶۴	۶۴,۱۴۰,۷۲۴	۴۰/۷۰
۱۴۹۵۱۱	مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور	۳۰/۵۲	۲,۴۰۴,۷۲۳	۱,۸۴۲,۴۰۳	۲۶/۵۵	۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۳۴,۶۱۶	۵/۵۶	۱۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۵۷,۰۱۹	۳,۱۴۴,۷۲۳	۲۷/۹۹
۱۴۹۵۱۶	مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی	۳۲/۹۷	۲,۶۰۳,۱۱۰	۱,۹۵۷,۶۸۸	۱۳/۸۹	۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۴۱,۴۵۳	۵۰/۰۰	۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۹۹,۱۴۱	۳,۱۷۸,۱۱۰	۳۲/۴۷
۱۴۹۵۲۰	مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور	۳۱/۵۱	۴,۰۸۰,۸۱۲	۳,۱۰۳,۱۴۲	۱۲/۱۷	۶۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۷۹,۴۸۸	۳۵/۲۹	۲۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰,۰۰۰	۳,۸۵۲,۶۳۰	۴,۹۶۰,۸۱۲	۲۸/۷۶
۱۴۹۶۰۰	سازمان امور عشایر ایران	-۲۲/۷۱	۶۱۱,۶۸۰	۷۹۱,۳۸۱	۱۳/۸۹	۴,۹۵۰,۰۰۰	۴,۳۴۶,۱۶۳	-	۰,۰۰۰,۰۰۰	۰,۰۰۰,۰۰۰	۵,۱۳۷,۵۴۴	۵,۵۶۱,۶۸۰	۸/۲۶
۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	-۷/۹۸	۲۴,۴۰۳,۱۸۶	۲۶,۵۲۰,۰۷۰	۶/۷۱	۹۰,۳۲۸,۰۰۰	۸۴,۵۵۸,۳۱۵	-	۰,۰۰۰,۰۰۰	۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۱۱,۰۷۸,۳۸۵	۱۱۴,۶۳۱,۱۸۶	۳/۲۰
۱۵۱۰۰۲	مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال	۳۵/۹۳	۱,۱۵۷,۵۶۷	۸۵۱,۵۷۴	۳۸/۰۵	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۲,۴۳۶	۵۴/۸۸	۱,۷۶۰,۰۰۰	۱,۱۳۶,۳۶۴	۲,۰۶۰,۳۷۴	۳,۰۱۷,۵۶۷	۴۶/۴۶
۱۵۱۰۰۳	وزارت جهاد کشاورزی - مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی	۴۱/۶۵	۸۳۹,۶۸۰	۵۹۲,۸۰۴	۶۲/۷۱	۵۵,۰۰۰,۰۰۰	۳۳,۸۰۳	۰/۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۶۳۶,۶۰۷	۹۰۴,۶۸۰	۴۲/۱۱
۱۵۱۰۰۵	مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر	۲۴/۸۲	۱,۵۳۷,۸۵۳	۱,۲۳۲,۰۴۶	۱۵/۷۲	۱۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۶۴,۱۸۸	۱۷/۶۵	۱,۰۰۰,۰۰۰	۸۵۰,۰۰۰	۲,۲۴۶,۳۳۴	۲,۷۲۷,۸۵۳	۲۱/۴۴
۱۵۱۰۰۶	مؤسسه تحقیقات علوم دامی	۵۲/۴۹	۱,۲۴۲,۹۲۴	۸۱۵,۰۵۹	۵۶/۲۷	۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰,۱۴۵	۱۱/۱۱	۱,۰۰۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	۱,۸۵۵,۲۰۴	۲,۴۶۱,۹۲۴	۳۲/۷۰
۱۵۱۰۰۷	مؤسسه تحقیقات گیاه پزشکی	۳۳/۹۸	۱,۶۹۷,۰۹۱	۱,۲۶۶,۷۰۳	۳۱/۱۵	۳۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۸۹,۷۴۴	۷۶/۴۷	۳۰۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۱,۷۲۶,۴۴۷	۲,۲۷۷,۰۹۱	۳۷/۶۹
۱۵۱۰۰۸	مؤسسه تحقیقات خاک و آب	۲۳/۹۹	۷۹۶,۳۱۴	۶۴۲,۲۴۹	۱۶/۴۸	۲۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۹۳,۱۶۳	۳۳/۳۳	۴۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۱,۱۳۵,۴۱۲	۱,۴۲۱,۳۱۴	۲۵/۱۸
۱۵۱۰۰۹	مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی	۴۰/۳۱	۷۳۳,۸۳۲	۵۲۳,۰۱۳	۱۰/۹۴	۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۶۷,۶۰۷	۳۳/۳۳	۸۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۶۵۰,۶۲۰	۸۸۸,۸۳۲	۳۶/۶۱
۱۵۱۰۱۱	سازمان حفظ نباتات کشور	۱۷/۹۹	۱,۶۸۰,۵۳۰	۱,۴۲۴,۲۵۱	۱۵/۲۴	۲,۸۱۵,۰۰۰	۲,۴۴۲,۷۳۸	-	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۳,۸۶۶,۹۸۹	۴,۴۹۵,۵۳۰	۱۶/۲۵
۱۵۱۰۱۲	سازمان چای کشور	۲۶/۹۱	۸۰۰,۰۰۰	۶۳۰,۳۸۹	۳۱۴/۱۶	۲۰,۰۰۰	۴,۸۲۹	-	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۶۳۵,۲۱۸	۸۲۰,۰۰۰	۲۹/۰۹
۱۵۱۰۱۳	پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری	۴۱/۸۴	۸۲۷,۲۸۷	۵۸۲,۲۴۹	-۴/۲۳	۶۵۰,۰۰۰	۶۷۸,۶۷۵	۱۰۰/۰۰	۱۲۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۱,۲۳۱,۹۲۴	۱,۵۹۷,۲۸۷	۲۰/۸۲
۱۵۱۰۱۴	وزارت جهاد کشاورزی - نهاد نمایندگی ولی فقیه در	۲۴/۲۹	۸۷,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	-	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	-	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۸۷,۰۰۰	۲۴/۲۹

شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه اصلی/اجرایی	هزینه‌های عمومی			تملك دارایی‌های سرمایه‌های عمومی			اختصاصی			جمع کل	
		تغییرات	برآورد ۱۴۰۴	مصوب ۱۴۰۳	تغییرات	برآورد ۱۴۰۴	مصوب ۱۴۰۳	تغییرات	برآورد ۱۴۰۴	مصوب ۱۴۰۳	تغییرات	برآورد ۱۴۰۴
	وزارت جهاد کشاورزی											
۱۵۱۰۱۹	سازمان امور اراضی	۵۵/۵۷	۲,۱۹۸,۴۵۳	۲,۱۹۸,۴۵۳	۱۰۸/۸۷	۴,۵۹۲,۰۰۰	۴,۵۹۲,۰۰۰	-	۰	۰	۸,۹۷۳,۳۱۱	۵,۰۱۴,۶۹۷
۱۵۱۱۰۰	پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی	۲۹/۵۷	۲۷۵,۲۵۷	۲۷۵,۲۵۷	۲۷/۱۵	۳۵۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۴۲/۸۶	۴۰۰,۰۰۰	۲۸۰,۰۰۰	۲,۰۳۹,۵۰۹	۱,۵۵۰,۴۹۹
۱۵۱۲۰۰	سازمان شیلات ایران	۱۹/۳۶	۸,۷۷۶,۰۵۸	۸,۷۷۶,۰۵۸	۳۶/۷۴	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	-	۰	۰	۱۴,۲۱۱,۷۰۰	۱۰,۶۲۸,۹۷۵
۱۵۱۳۰۰	پارک علم و فناوری کشاورزی و منابع طبیعی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۳۶/۹۲	۱۷۸,۰۰۰	۱۷۸,۰۰۰	-	۰	۰	-	۱۰۰۰۰۰	۰	۲۷۸,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰
۲۰۰۱۰۰	سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران	۳۰/۹۳	۱۸۳,۵۰۵	۱۸۳,۵۰۵	۱۳۶/۵۱	۴۳۴,۰۰۰	۴۳۴,۰۰۰	-	۰	۰	۸,۰۲۳,۰۰۰	۵,۹۷۹,۹۱۲
۲۸۶۸۰۰	شرکت مادر تخصصی خدمات کشاورزی	۲۹/۵۳	۰	۰	-	۰	۰	-	۰	۰	۱,۰۵۲,۶۰۸	۸۱۲,۶۲۹
۲۹۰۷۱۰	شرکت شهرک‌های کشاورزی	-	۰	۰	۶/۷۸	۳,۳۰۰,۰۰۰	۳,۳۰۰,۰۰۰	-	۰	۰	۳,۳۰۰,۰۰۰	۳,۰۹۰,۶۰۴
۲۹۴۲۱۰	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	-	۰	۰	۲۲۵/۴۱	۲۲۰,۰۰۰	۲۲۰,۰۰۰	-	۰	۰	۲۲۰,۰۰۰	۶۷,۶۰۶
	جمع اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ملی	۳۷/۵۸	۲۲,۹۷۶,۴۱۱,۰۸۲	۲۲,۹۷۶,۴۱۱,۰۸۲	۵۰/۴۲	۳,۸۸۷,۵۷۰,۸۲۳	۳,۸۸۷,۵۷۰,۸۲۳	۵۴/۸۰	۴,۱۶۰,۶۳۶,۰۴۹	۲,۶۸۷,۸۲۵,۰۰۰	۳۱,۰۲۴,۶۱۷,۹۵۴	۲۲,۰۳۶,۴۵۲,۷۶۶
	سهم وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه (درصد)	-۰/۰۵	۰/۵۸	۰/۶۳	-۱/۱۲	۴/۷۴	۵/۸۶	-۰/۱۰	۱/۱۳	۱/۲۳	۱/۱۷	۱/۳۲

جدول ۲ پیوست. اعتبارات برآوردی برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ (میلیون ریال/درصد) [۱]

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای		تملك دارایی‌های سرمایه‌ای		جمع کل	
		سهم	مبلغ	سهم	مبلغ	سهم	مبلغ
۱۱۳	آموزش مهارتی	۰/۴۰	۶۸۰,۷۷۷	۰/۰۰	۰	۰/۱۹	۶۸۰,۷۷۷
۰۰۴۱-۱۱۳	آموزش متوسطه دوم فنی و حرفه ای و کار و دانش	۰/۴۰	۶۸۰,۷۷۷	۰/۰۰	۰	۰/۱۹	۶۸۰,۷۷۷
۱۳۲	گفتمان‌سازی، تبیین و تبلیغ معارف دینی	۰/۰۵	۸۷,۰۰۰	۰/۰۰	۰	۰/۰۲	۸۷,۰۰۰
۰۰۲۳-۱۳۲	ترویج و توسعه فعالیت‌های قرآنی و دینی کشاورزی	۰/۰۵	۸۷,۰۰۰	۰/۰۰	۰	۰/۰۲	۸۷,۰۰۰
۱۳۴	توسعه تجارت بین‌الملل و تنظیم بازار	۰/۰۰	۰	۰/۰۰	۰	۰/۰۰	۰
۰۲۵۹-۱۳۴	تنظیم بازار داخلی محصولات کشاورزی	۰/۰۰	۰	۰/۰۰	۰	۰/۰۰	۰
۱۳۵	ارتقاء تولیدات صنعتی و معدنی	۰/۰۰	۰	۰/۲۶	۵۰۰,۰۰۰	۰/۱۴	۵۰۰,۰۰۰
۰۰۹۲-۱۳۵	توسعه صنایع، معادن و زیر ساخت‌های صنعتی و معدنی	۰/۰۰	۰	۰/۲۶	۵۰۰,۰۰۰	۰/۱۴	۵۰۰,۰۰۰
۱۳۹	مدیریت یکپارچه منابع آب، خاک و پوشش گیاهی	۸/۸۸	۱۵,۲۵۵,۷۴۰	۵۷/۶۲	۱۱۰,۸۳۲,۰۰۰	۳۴/۶۴	۱۲۶,۰۸۷,۷۴۰

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای		تملك دارایی‌های سرمایه‌ای		جمع کل	
		مبلغ	سهام	مبلغ	سهام	مبلغ	سهام
۰۵۱۲-۱۳۹	پژوهش‌های علمی، فناوری و فن‌آفرینی	۴,۸۷۴,۷۳۳	۲/۸۴	۱,۵۷۹,۰۰۰	۰/۸۲	۶,۴۵۳,۷۳۳	۱/۷۷
۰۵۱۵-۱۳۹	بیابان زدایی و احیاء عرصه‌های تخریب شده	۳۹۸,۴۰۰	۰/۲۳	۴,۳۱۶,۳۹۷	۲/۲۴	۴,۷۱۴,۷۹۷	۱/۳۰
۰۵۱۸-۱۳۹	توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی	۱,۹۵۵,۸۶۰	۱/۱۴	۵۲,۹۳۹,۰۰۰	۲۷/۵۲	۵۴,۸۹۴,۸۶۰	۱۵/۰۸
۰۵۱۹-۱۳۹	حفاظت خاک و آب‌خیزداری	۸۳۹,۲۰۰	۰/۴۹	۱۷,۳۵۰,۰۰۰	۹/۰۲	۱۸,۱۸۹,۲۰۰	۵/۰۰
۰۵۲۱-۱۳۹	حفاظت و مدیریت منابع ژنتیکی و تنوع زیستی	۵۹۸,۴۲۳	۰/۳۵	۰	۰/۰۰	۵۹۸,۴۲۳	۰/۱۶
۰۵۲۲-۱۳۹	حفاظت، احیاء، و بهره‌برداری پایدار جنگل‌ها و مراتع	۶,۵۸۹,۱۲۴	۳/۸۴	۳۴,۶۴۷,۶۰۳	۱۸/۰۱	۴۱,۲۳۶,۷۲۷	۱۱/۳۳
۱۴۰	ارتقای امنیت غذایی	۱۵۵,۶۸۰,۵۷۷	۹۰/۶۷	۷۱,۸۰۶,۰۰۰	۳۷/۳۳	۲۲۷,۴۸۶,۵۷۷	۶۲/۴۹
۰۰۶۵-۱۴۰	پژوهش‌های علمی، فناوری و فن‌آفرینی	۵۹,۸۲۱,۵۰۴	۳۴/۸۴	۱۲,۹۰۶,۰۰۰	۶/۷۱	۷۲,۷۲۷,۵۰۴	۱۹/۹۸
۰۰۶۶-۱۴۰	پایش و کنترل آفات و بیماری‌های گیاهی و ارتقاء سلامت و بهداشت محصولات کشاورزی	۱,۶۸۰,۵۳۰	۰/۹۸	۲,۸۱۵,۰۰۰	۱/۴۶	۴,۴۹۵,۵۳۰	۱/۲۳
۰۰۶۷-۱۴۰	پایش و کنترل بیماری‌های دام و طیور و آبزیان و بهداشت و سلامت نهاده‌ها و فرآورده‌های آنها	۵۲,۲۲۰,۴۸۰	۳۰/۴۱	۲,۵۸۵,۰۰۰	۱/۳۴	۵۴,۸۰۵,۴۸۰	۱۵/۰۵
۰۰۶۸-۱۴۰	پیاده‌سازی الگوی کشت محصولات کشاورزی	۳,۹۷۳,۴۵۶	۲/۳۱	۵,۵۷۰,۰۰۰	۲/۹۰	۹,۵۴۳,۴۵۶	۲/۶۲
۰۰۶۹-۱۴۰	آموزش‌های مهارتی، ترویج کشاورزی و منابع طبیعی و توانمندسازی بهره‌برداران و جوامع محلی	۲,۱۰۲,۳۳۳	۱/۲۲	۳۹۵,۰۰۰	۰/۲۱	۲,۴۹۷,۳۳۳	۰/۶۹
۰۰۷۰-۱۴۰	برقراری و گسترش ارتباط با سایر کشورها، نهادها و سازمان‌های بین‌المللی	۲۷۴,۲۲۳	۰/۱۶	۰	۰/۰۰	۲۷۴,۲۲۳	۰/۰۸
۰۰۷۱-۱۴۰	بیمه کشاورزی	۰	۰/۰۰	۰	۰/۰۰	۰	۰/۰۰
۰۰۷۳-۱۴۰	توسعه زیرساخت‌ها و خدمات‌رسانی به عشایر	۶۱۱,۶۸۰	۰/۳۶	۴,۹۵۰,۰۰۰	۲/۵۷	۵,۵۶۱,۶۸۰	۱/۵۳
۰۰۷۴-۱۴۰	توسعه زیرساخت‌های نگهداری و عرضه محصولات کشاورزی	۰	۰/۰۰	۲۵۴,۰۰۰	۰/۱۳	۲۵۴,۰۰۰	۰/۰۷
۰۰۷۵-۱۴۰	توسعه زیرساخت‌های مجتمع‌ها و شهرک‌های کشاورزی	۰	۰/۰۰	۳,۳۰۰,۰۰۰	۱/۷۲	۳,۳۰۰,۰۰۰	۰/۹۱
۰۰۷۶-۱۴۰	توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۲۵۹,۹۱۰	۰/۱۵	۲۰۰,۰۰۰	۰/۱۰	۴۵۹,۹۱۰	۰/۱۳
۰۰۷۷-۱۴۰	توسعه و توانمندسازی تعاونی‌ها، تشکل‌ها و نظام‌های بهره‌برداری	۰	۰/۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۰/۱۰	۲۰۰,۰۰۰	۰/۰۵
۰۰۷۸-۱۴۰	حفاظت از ذخایر و منابع آبی و حمایت از افزایش تولید آبزیان	۱,۳۵۷,۸۰۵	۰/۷۹	۰	۰/۰۰	۱,۳۵۷,۸۰۵	۰/۳۷
۰۰۷۹-۱۴۰	حفاظت از ذخایر و منابع آبی و حمایت از افزایش تولید آبزیان	۸۵۳,۸۹۵	۰/۵۰	۲,۸۰۰,۰۰۰	۱/۴۶	۳,۶۵۳,۸۹۵	۱/۰۰
۰۰۸۰-۱۴۰	حفاظت و مدیریت منابع ژنتیکی و تنوع زیستی	۸۳۱,۳۳۳	۰/۴۸	۰	۰/۰۰	۸۳۱,۳۳۳	۰/۲۳
۰۰۸۱-۱۴۰	حفظ کاربری و ساماندهی مالکیت اراضی کشاورزی	۴,۳۸۱,۳۱۱	۲/۵۵	۴,۵۹۲,۰۰۰	۲/۳۹	۸,۹۷۳,۳۱۱	۲/۴۶

جمع کل		تملك دارایی‌های سرمایه‌ای		هزینه‌ای		عنوان	شماره طبقه‌بندی
سهام	مبلغ	سهام	مبلغ	سهام	مبلغ		
۵/۱۰	۱۸,۵۵۱,۷۱۶	۲/۹۹	۵,۷۴۴,۰۰۰	۷/۴۶	۱۲,۸۰۷,۷۱۶	حمایت از افزایش تولید محصولات دام و طیور	۰۰۸۲-۱۴۰
۸/۱۳	۲۹,۵۷۹,۴۳۳	۱۳/۲۴	۲۵,۴۷۵,۰۰۰	۲/۳۹	۴,۱۰۴,۴۳۳	حمایت از افزایش تولید محصولات زراعی و باغی	۰۰۸۳-۱۴۰
۰/۰۰	۰	۰/۰۰	۰	۰/۰۰	۰	حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های کشاورزی، منابع طبیعی و عشایری	۰۰۸۴-۱۴۰
۰/۲۹	۱,۰۵۲,۶۰۸	۰/۰۰	۰	۰/۶۱	۱,۰۵۲,۶۰۸	ساماندهی شرکت‌ها و انجام عملیات صید، فرآوری و فروش ماهیان خاویاری	۰۰۸۵-۱۴۰
۰/۲۳	۸۲۰,۰۰۰	۰/۰۱	۲۰,۰۰۰	۰/۴۷	۸۰۰,۰۰۰	ساماندهی و بهبود تولید، فرآوری و توسعه بازار برگ سبز چای	۰۰۸۶-۱۴۰
۱/۴۱	۵,۱۳۲,۳۰۵	۰/۰۰	۰	۲/۹۹	۵,۱۳۲,۳۰۵	مدیریت خرید محصولات اساسی کشاورزی	۰۰۸۷-۱۴۰
۰/۶۰	۲,۲۰۰,۸۱۲	۰/۰۰	۰	۱/۲۸	۲,۲۰۰,۸۱۲	توسعه و توانمندسازی تعاونی‌ها تشکل‌ها و نظام‌های بهره‌برداری	۰۵۳۱-۱۴۰
۰/۳۳	۱,۲۱۴,۲۴۳	۰/۰۰	۰	۰/۷۱	۱,۲۱۴,۲۴۳	توسعه زیرساخت‌های نگهداری و عرضه محصولات کشاورزی	۰۵۳۲-۱۴۰
۲/۵۳	۹,۲۰۰,۰۰۰	۴/۷۸	۹,۲۰۰,۰۰۰	۰/۰۰	۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل	۱۴۲
۲/۵۳	۹,۲۰۰,۰۰۰	۴/۷۸	۹,۲۰۰,۰۰۰	۰/۰۰	۰	توسعه حمل و نقل دریایی	۰۱۴۳-۱۴۲
۱۰۰/۰۰	۳۶۴,۰۴۲,۰۹۴	۱۰۰/۰۰	۱۹۲,۳۳۸,۰۰۰	۱۰۰/۰۰	۱۷۱,۷۰۴,۰۹۴	جمع کل	

منابع و مأخذ

- [۱] لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور.
- [۲] قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور، مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۱.
- [۳] قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۵.
- [۴] قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی، مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۲۴.
- [۵] قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۳.
- [۶] قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۸.
- [۷] مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، وضعیت رسوب نهاده در بندر امام خمینی(ره)، بررسی علل و ارائه راهکار، شماره مسلسل ۱۸۶۹۵، ۱۴۰۱.
- [۸] قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۰۱/۰۳/۱۴۰۳.
- [۹] سیاست‌های کلی برنامه هفتم با اولویت پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت، ابلاغی ۱۴۰۱/۰۶/۲۱.
- [۱۰] آیین‌نامه اجرایی شورای عالی سلامت و امنیت غذایی، مصوب ۱۳۹۷/۱۰/۱۹.
- [۱۱] قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور، مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۱.

گزیده سیاستی

سهم بخش کشاورزی و منابع طبیعی از بودجه ملی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور نسبت به بودجه مصوب سال ۱۴۰۳ کاهش یافته که این مسئله در کنار انطباق اندک لایحه با برنامه هفتم پیشرفت، سبب عدم تحقق اهداف مرتبط با امنیت غذایی خواهد شد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir